

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

EEA GRANTS- GR07

ΠΡΑΞΗ 3757

Υποέργο 2: Αυτεπιστασία Πανεπιστημίου Κρήτης (Ε.1: ΚΕΠΕΤ & ΚΕΑΔΙΚ) (Κ.Α. 4361)

Παραδοτέο 5.2b. Εγχειρίδιο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού για τους NEETs στην Ελλάδα

(Counselling and Vocational Guidance Handbook for NEETs in Greece)

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγικές Επισημάνσεις.....	6
2. Οι NEETs στην Ελλάδα	14
3. Το Έργο «NEETs 2» - Συνοπτική παρουσίαση των ευρημάτων της Έρευνας Πεδίου	18
3.1. Τα Ευρήματα της Ποσοτικής Έρευνας	19
3.2. Τα Ευρήματα της Ποιοτικής Έρευνας	24
4. Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός	28
5. Προτεινόμενες Κατευθυντήριες Γραμμές και Δράσεις για τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό των NEETs στην Ελλάδα.....	30
5.1. Βασικές Κατευθυντήριες Γραμμές Σχεδιασμού της Σταδιοδρομίας και του Επαγγελματικού Προσανατολισμού	32
5.2. Εναλλακτικές Διαδρομές Μάθησης (Εκπαίδευση – Κατάρτιση – Διά Βίου Μάθηση) και Απασχόλησης.....	40
Βιβλιογραφικές Αναφορές	62
<i>Ξενόγλωσσες</i>	62
<i>Ελληνόγλωσσες</i>	64
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	71

Πρόλογος

Το Παραδοτέο 5.2b. Εγχειρίδιο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (*Deliverable 5.2b: Counselling and Vocational Guidance Handbook for NEETs in Greece*) συνεγράφη στο πλαίσιο υλοποίησης του Π.Ε.5: Σχεδιασμός και ανάπτυξη διττής πρότασης ολοκληρωμένης παρέμβασης (με σκοπό την κοινωνική ενσωμάτωση των Neets), στη μορφή α) ερευνητικά εδραιωμένου Προγράμματος στοχευμένης και βασισμένης-στις-ικανότητες Κατάρτισης-Reskilling (συμπεριλαμβανομένων κατευθυντήριων γραμμών συμβουλευτικής προς την επαγγελματική καθοδήγηση-προσανατολισμό) και β) ερευνητικά εδραιωμένης δέσμης δράσεων ψυχολογικής υποστήριξης, και αποτελεί παραδοτέο του Υποέργου 2: Αυτεπιστασία Πανεπιστημίου Κρήτης (Ε.1: ΚΕΠΕΤ & ΚΕΑΔΙΚ). Δηλαδή ενός εκ των δύο φορέων υλοποίησης της Πράξης 3757 [Project NEETs2 (EEA Grants GR07/3757)].

Η σύνταξη και η συγγραφή του Παραδοτέου 5.2b βασίζεται στα ευρήματα της ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας που διεξήχθησαν στο πλαίσιο υλοποίησης της Πράξης 3757. Συγκεκριμένα, το παραδοτέο βασίζεται στα ευρήματα της ποσοτικής έρευνας που διεξήχθη σε εθνική κλίμακα α) για τον προσδιορισμό του ψυχολογικού προφίλ των NEETs (15-24 ετών) στην Ελλάδα (που απολήγει στη διαμόρφωση ταξινομικών κατηγοριών) και στη διερεύνηση της (πιθανής) σχέσης μεταξύ ενός NEET στην Ελλάδα και στην εμφάνιση ή την ύπαρξη συμπτωμάτων ψυχοπαθολογίας και β) για την διερεύνηση και τον προσδιορισμό των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης στο ψυχολογικό προφίλ των NEETs και στην (πιθανή) εμφάνιση συμπτωμάτων ψυχοπαθολογίας [βλ. *Υποέργο 2: Αυτεπιστασία Πανεπιστημίου Κρήτης: Π.3.1. Report για το ψυχολογικό προφίλ των Neets (λαμβάνοντας υπόψη πιθανούς κινδύνους- ενδεχόμενα ψυχοπαθολογίας), που απολήγει σε ταξινομικές υποκατηγορίες και βασίζεται σε ποσοτική έρευνα εθνικής κλίμακος και Π.3.2. Report για τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στα προαναφερθέντα – βλ. 3.1.- (βασισμένο στα αποτελέσματα της ποσοτικής έρευνας σε εθνικό επίπεδο)]].*

Επιπροσθέτως, το παραδοτέο βασίζεται στα ευρήματα της τριγωνοποιημένης διάγνωσης αναγκών (needs assessment) που διεξήχθη σε εθνική κλίμακα (Υποέργο 1: Αυτεπιστασία ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ) για τη δόμηση του προφίλ δεξιοτήτων των Ελλήνων NEETs καθώς και για την αποτύπωση των αναγκών τους σε δεξιότητες (ανά ταξινομική κατηγορία και λαμβάνοντας υπ' όψιν και άλλες παραμέτρους όπως η πρότερη εργασιακή εμπειρία) (βλ. *Υποέργο 1: Αυτεπιστασία ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ: Π4.1. Report ευρημάτων ημι-δομημένων συνεντεύξεων, Π4.2. Report ευρημάτων ομάδων-εστίασης, Π4.3. Report ευρημάτων check-lists και Υποέργο 2: Αυτεπιστασία Πανεπιστημίου Κρήτης: Π4.4. Συνθετικό Report της συνολικής διαδικασίας διάγνωσης αναγκών, Π4.5. Report για την κατηγοριοποίηση των ικανοτήτων των Neets (προφίλ δεξιοτήτων) και τις ανάγκες σε δεξιότητες ανά ταξινομική κατηγορία*).

Το Εγχειρίδιο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού για τους NEETs στην Ελλάδα (Παραδοτέο 5.2b) απευθύνεται σε όλους τους NEETs στην Ελλάδα ανεξάρτητα από το εκπαιδευτικό επίπεδο που διαθέτουν, αλλά και σε άλλες ευπαθείς κοινωνικά ομάδες και άνεργους νέους, που αναζητούν εργασία ή εναλλακτικές διαδρομές μάθησης, με στόχο είτε τη συνέχιση των σπουδών τους είτε την απόκτηση δεξιοτήτων και ικανοτήτων που θα διευκολύνουν την ένταξη ή επανένταξή τους στην αγορά εργασίας. Το παρόν Εγχειρίδιο (Π.5.2b) περιέχει σε απλή και κατανοητή γλώσσα κατευθυντήριες γραμμές και προτεινόμενες δράσεις για τους NEETs, οι οποίες επιδιώκεται να τους βοηθήσουν στον σχεδιασμό ή επανασχεδιασμό της σταδιοδρομίας τους και του επαγγελματικού τους προσανατολισμού, καθώς και στο να μάθουν να διαχειρίζονται οι ίδιοι τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές τους διαδρομές.

Το Παραδοτέο 5.2b αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του σχεδιασμού και της ανάπτυξης ενός ολοκληρωμένου και ερευνητικά εδραιωμένου προγράμματος κατάρτισης για τους NEETs στην κατεύθυνση του στοχευμένου reskilling-με βάση τις ικανότητες-και θεματοποιημένου

στις ταξινομικές κατηγορίες, που ανέδειξε η διάγνωση αναγκών σε δεξιότητες (needs-in-skills assessment) (Παραδοτέο 5.1 – Υποέργο 1: Αυτεπιστασία ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ). Στην κατεύθυνση του σχεδιασμού και της ανάπτυξης μίας διττής πρότασης ολοκληρωμένης παρέμβασης για τους NEETs, το ολοκληρωμένο πρόγραμμα κατάρτισης-reskilling για τους NEETs στην Ελλάδα συνοδεύεται, εκτός από το παρόν, και από δεύτερο Εγχειρίδιο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού με στοχευμένες δράσεις συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού για του NEETs στα πεδία της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της ΔΒΜ και της απασχόλησης, το οποίο απευθύνεται σε policy-makers, φορείς (δημόσιους και ιδιωτικούς), δομές και υπηρεσίες που δραστηριοποιούνται στα προαναφερθέντα πεδία και με ευπαθείς κοινωνικά ομάδες (βλ. Παραδοτέο 5.2a: Εγχειρίδιο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού – Υποέργο 2: Αυτεπιστασία πανεπιστημίου Κρήτης). Επιπλέον, συνοδεύεται και από μία ερευνητικά εδραιωμένη δέσμη δράσεων/παρεμβάσεων ψυχολογικής υποστήριξης ή παραπομπής σε ειδικούς ψυχικής υγείας (Παραδοτέο 5.3: Report για τις προτεινόμενες παρεμβάσεις ψυχολογικής υποστήριξης – Υποέργο 2: Αυτεπιστασία Πανεπιστημίου Κρήτης).

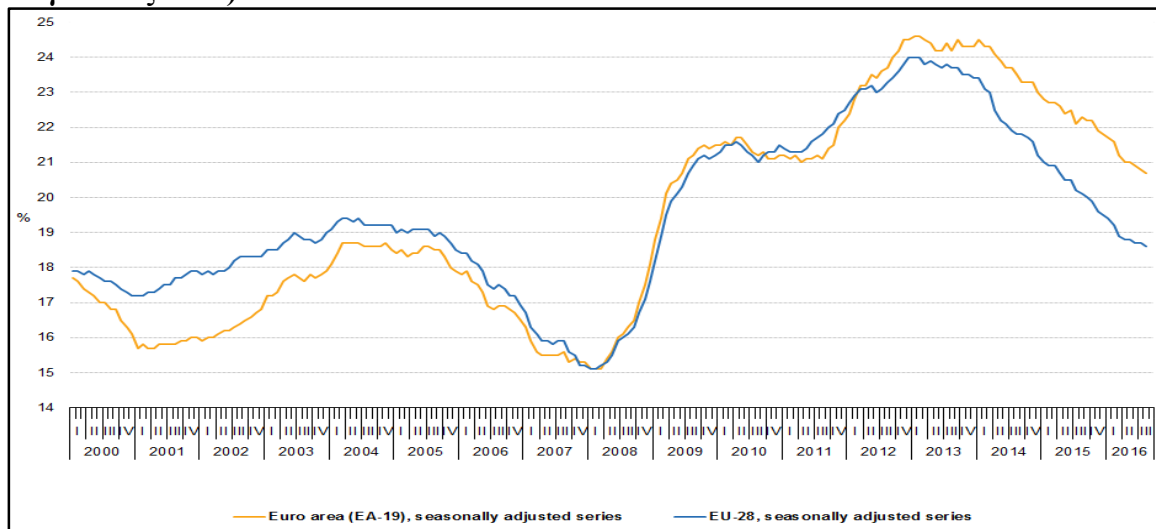
Το Εγχειρίδιο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού για τους NEETs περιλαμβάνει αρχικώς ένα εισαγωγικό κεφάλαιο για την νεανική ανεργία και τους NEETs σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, επιδιώκοντας να ενημερώσει τον αναγνώστη-NEET και κάθε άλλο ενδιαφερόμενο για την υφιστάμενη κατάσταση των πραγμάτων αναφορικά με τους άνεργους νέους (15-24 ετών) και τους NEETs (15-24 ετών) σε ευρωπαϊκό επίπεδο και σε ποιο βαθμό η οικονομική κρίση επηρέασε αυτές τις δύο ομάδες πληθυσμού. Ειδικότερα, όσον αφορά στους NEETs, παρουσιάζονται συνοπτικά η προέλευση του όρου NEET, η χρονική περίοδος που εισήχθη ο όρος επισήμως στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.), τα χαρακτηριστικά ενός NEET, τα clusters (κατηγορίες) στα οποία η Ε.Ε. έχει κατανειμίει τις χώρες με βάση τα επιμέρους χαρακτηριστικά των NEETs (φύλο, ηλικία, εργασιακή εμπειρία κ.λπ.) που υπάρχουν στην εκάστοτε χώρα καθώς και τις επιπτώσεις τις

οικονομικής κρίσης στον πληθυσμό των NEETs. Το δεύτερο κεφάλαιο αφορά στον πληθυσμό των NEETs στην Ελλάδα και πόσο έχει επιδεινωθεί η κοινωνική τους ευπάθεια από την έλευση της οικονομική κρίσης και έπειτα σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο,. Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται συνοπτικά το φυσικό αντικείμενο του Έργου *«Έρευνα και ολοκληρωμένη παρέμβαση για την κοινωνική ενσωμάτωση μιας μείζονος κοινωνικά ευάλωτης ομάδας: ψυχολογικό προφίλ/ ψυχοπαθολογία, προφίλ δεξιοτήτων, διάγνωση αναγκών και ανάπτυξη προγραμμάτων για την κατάρτιση-reskilling και την ψυχολογική υποστήριξη προς την επαν-ενσωμάτωση των «νέων ανθρώπων εκτός εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης (Neets)» (Πράξη 3757)*, και τα ευρήματα που προέκυψαν από την ποσοτική έρευνα και την ποιοτική έρευνα (διάγνωση αναγκών-needs assessment) που διεξήχθησαν σε εθνική κλίμακα, βάσει των οποίων συνεγράφη το παρόν Παραδοτέο 5.2b. Στη συνέχεια το τέταρτο κεφάλαιο εισαγάγει τον NEET στο πεδίο της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας και του επαγγελματικού προσανατολισμού. Το εν λόγω κεφάλαιο εστιάζει στο πόσο σημαντικό είναι οι NEETs να αποκτήσουν τις κατάλληλες δεξιότητες και ικανότητες α) για να διαχειρίζονται αυτόνομα την σταδιοδρομία τους και τον επαγγελματικό τους προσανατολισμό και β) για να ενδυναμώσουν την απασχολησιμότητά τους με στόχο την ένταξη την επανένταξή τους στην αγορά εργασίας. Στο τελευταίο κεφάλαιο (Κεφαλαίο 5) προτείνεται στους NEETs μία δέσμη κατευθυντήριων γραμμών και στοχευμένων δράσεων, οι οποίες έχουν ως στόχο να ενεργοποιήσουν τους NEETs, προκειμένου να σχεδιάσουν ή επανασχεδιάσουν τον επαγγελματικό τους προσανατολισμό επιλέγοντας εκπαιδευτικές και επαγγελματικές διαδρομές, που θα διευκολύνουν την ένταξη ή επανένταξή τους στην απασχόληση ή την συνέχιση των σπουδών τους (εφόσον το επιθυμούν), μειώνοντας, συγχρόνως, τις πιθανότητες και τον κίνδυνο για κοινωνικό αποκλεισμό.

1. Εισαγωγικές Επισημάνσεις

Οι ραγδαίες και διαρκώς μεταβαλλόμενες οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές που έχουν γίνει και συνεχίζουν να διαδραματίζονται τα τελευταία χρόνια στο παγκόσμιο στερέωμα λόγω της οικονομικής ύφεσης, έχουν μετασχηματίσει καθοριστικά την παγκόσμια αγορά εργασίας. Το σύγχρονο εργασιακό περιβάλλον χαρακτηρίζεται, πλέον, από ρευστότητα, ανασφάλεια και δυσκολία ένταξης ή/και επανένταξης των ατόμων στην αγορά εργασίας. Οι νέοι, 15-24 ετών, συνιστούν μία από τις πληθυσμιακές ομάδες, η οποία έχει πληγεί περισσότερο από την οικονομική κρίση. Τα αυξημένα ποσοστά της νεανικής ανεργίας από την έλευση της οικονομικής κρίσης έως στις μέρες μας, αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα των επιπτώσεων της οικονομικής ύφεσης στους νέους και κατά συνέπεια στην αγορά εργασίας, έστω και αν τα τελευταία περίπου έτη έχουν παρουσιάσει καθοδικές τάσεις. Αξίζει να σημειωθεί ότι, γενικώς, τα ποσοστά της νεανικής ανεργίας είναι υψηλότερα, διπλάσια πολλές φορές, από τα ποσοστά ανεργίας όλων των πληθυσμιακών ομάδων (Eurostat, 2016a: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics) (Διάγραμμα 1).

Διάγραμμα 1: Ποσοστά Νεανικής Ανεργίας (EU-28, EA-19), (Ιανουάριος 2000-Αύγουστος 2016)

Πηγή: Eurostat, 2016a: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics.

Το παραπάνω Διάγραμμα αποτυπώνει ευκρινώς τη μεταβολή που έχει υποστεί το ποσοστό των νέων (15-24 ετών) τόσο από το 2000 έως το 2016, όσο και από την έλευση της οικονομικής κρίσης και έπειτα. Συγκεκριμένα, από το 2005 έως στις αρχές του 2008, το ποσοστό της νεανικής ανεργίας στην ΕΕ-28 σημείωσε καθοδικές τάσεις, αγγίζοντας το πρώτο τρίμηνο του 2008 το 15,1%. Ωστόσο, από το δεύτερο τρίμηνο του ίδιου έτους, το όποιο συγχρόνως αποτελεί εναρκτήριο έτος της οικονομικής κρίσης, το ποσοστό της νεανικής ανεργίας εκτινάσσεται κατακόρυφα, φθάνοντας στο πρώτο τρίμηνο του 2013 το 23,9%, ενώ το ποσοστό της νεανικής ανεργίας στην Ελλάδα το 2013 άγγιξε το 58,3% (Eurostat, 2016a: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics). Ακόμα και αν τα τελευταία έτη, το ποσοστό της νεανικής ανεργίας έχει μειωθεί, καθώς για τον Αύγουστο του 2016 το ποσοστό της νεανικής ανεργίας στην Ε.Ε.-28 ανήλθε στο 18,6% και 47,7% (Ιούλιος 2016) στην Ελλάδα, δεν παύει να παραμένει υψηλό (Eurostat, 2016b: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7672391/3-30092016-AP-EN.pdf/8edaae35-cb0e-46db-b8c7-6148cc6970d1>).

Σε ακόμα δυσχερέστερη θέση, ως προς την ένταξη στην αγορά εργασίας και τις συνθήκες διαβίωσης, βρίσκεται η ευπαθής κοινωνικά ομάδα των NEETs, δηλαδή των νέων 15-24 ετών, που δεν είναι ενταγμένοι ούτε στην εκπαίδευση, ούτε στην απασχόληση αλλά ούτε και στην κατάρτιση (young people Not in Education, Employment or Training) (ILO, 2012: 9, European Commission, 2008: 130-131). Παρόλο που ο όρος NEET θεωρείται νεόδμητος, σε πολιτικό επίπεδο εισήχθη, πρώτη φορά, στο Ηνωμένο Βασίλειο ήδη από το 1999, όταν χρειάστηκε να κατασκευαστεί ένας δείκτης για τους νέους 16-18 ετών που ήταν απόντες από την εκπαίδευση, την απασχόληση και την κατάρτιση (Social Exclusion Unit, 1999 όπ αναφ. στο Eurofound, 2012: 20). Συγκεκριμένα, ο όρος υιοθετήθηκε με τη δημοσίευση της κυβερνητικής έκθεσης «Bridging the Gap» το 1999, η οποία στόχευε στην

μελέτη της συγκεκριμένης κατηγορίας νέων, στην εκτίμηση του μεγέθους του φαινομένου και των παραγόντων που συμβάλλουν στην ευπάθειά τους καθώς και στην μελέτη της ετερογένειας εντός του πληθυσμού της, ούτως ώστε να προβούν στην χάραξη πολιτικών δράσεων για την αντιμετώπιση του φαινομένου (Social Exclusion Unit, 1999: 6-9 όπ. αναφ. στο Drakaki, Papadakis et al., 2014: 242).

Επίσημως ο όρος NEET εισήχθη στα κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης τον Απρίλιο του 2008, όταν στο πλαίσιο της συνεδρίασης του Standing Group on Indicators and Benchmarks (SGIB), δηλαδή της Μόνιμης Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τους δείκτες και τις τιμές-στόχους στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση συζητήθηκε η αποτύπωση του φαινομένου των NEETs, το οποίο είχε αρχίσει να διευρύνεται πληθυσμιακά (Παπαδάκης, 2013: 16-17). Αξίζει να επισημανθεί ότι οι NEETs, ως ευπαθής κοινωνικά κατηγορία πληθυσμού, δεν περιορίζονται μόνο εντός των συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το φαινόμενο υφίσταται παγκοσμίως, όπως στις ΗΠΑ στην Ιαπωνία, στην Κορέα κ.λπ.. Ενώ η έκταση και η ένταση του διευρύνθηκε με την έλευση της οικονομικής κρίσης και έπειτα (βλ. αναλυτικά Papadakis et al., 2015: 45-46, Drakaki, Papadakis et al., 2014: 243-244, Παπαδάκης, 2013: 16-68, , Kotroyannos et al., 2015: 269-271).

Έως σήμερα, δεν υπάρχει ένας διεθνώς αποδεκτός ορισμός για τους NEETs. Ωστόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο, έχει αναπτυχθεί ένας δείκτης (NEET indicator), ο οποίος χρησιμοποιείται, από την έλευση της οικονομικής κρίσης, για τη σύγκριση και τις μετρήσεις των χωρών αναφορικά με το φαινόμενο των NEETs τόσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και διεθνώς (ΟΟΣΑ) (Drakaki, Papadakis et al., 2014: 243, Eurofound, 2012: 21-22' European Commission, 2011c: 1-2 όπ. αναφ. στο Δρακάκη, Παπαδάκης κ.ά, 2013: 219-220).

«Συγκεκριμένα, ο όρος NEET:

- Στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες αναφέρεται στους νέους ηλικίας 15-24 (European Commission, 2013: 2),
- Στην Ιαπωνία, αναφέρεται στα νέα άτομα ηλικίας 15-34 (OECD, 2008 as cited in Euro found, 2012: 20),
- Στις βάσεις δεδομένων του ΟΟΣΑ, αναφέρεται στους νέους 15-29 ετών (OECD, 2013: 326),
- Στο Διεθνές Γραφείο Εργασίας (International Labour Office), αναφέρεται στα νέα άτομα ηλικίας 15-24 (International Labour Office, 2012:9).
- Ενώ σε ορισμένες εθνικές περιπτώσεις (π.χ. στο Ηνωμένο Βασίλειο), κυρίως καλύπτει εφήβους 16-18 ετών ή 16-24 (Social Exclusion Unit, 1999: 2).» (Kotroyannos et al., 2015: 270).

Εκτός από τον επίσημο ορισμό που έχει υιοθετηθεί για τους NEETs, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε διεθνές επίπεδο, έχουν αποδοθεί στους NEETs ορισμοί και χαρακτηρισμοί όπως angry young rebels, quitters, rebels without a cause, escapists κ.α. (BBC news, 5 November 2007 as cited in European Commission, 2008: 132 όπ. αναφ. στο Drakaki, Papadakis et al., 2014: 243), που, ουσιαστικά, τους περιγράφουν ως μία γενιά παθητικών, άπραγων και δίχως φιλοδοξίες νέων, που διαθέτουν χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και διαταραχές συμπεριφοράς (βλ. αναλυτικά Δρακάκη, Παπαδάκης κ.ά, 2013: 217-219).

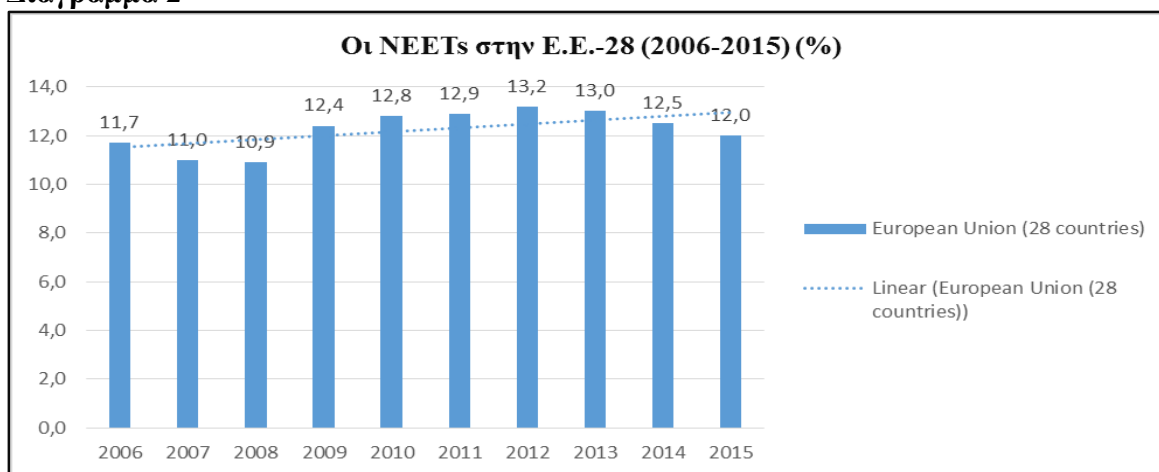
Η πραγματικότητα, όμως, για τους NEETs είναι πολύ διαφορετική από τους προαναφερθέντες ορισμούς και τις περιγραφές. Συγκεκριμένα, «αυτή η «αποχή» των νέων από τους βασικούς θεσμούς ενός κράτους, δηλαδή των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης, δεν συνιστά τις περισσότερες φορές προσωπική επιλογή αλλά ... (μπορεί να ερμηνευθεί) ως αδυναμία και αποτυχία του κυρίαρχου συστήματος αξιών να συγκρατήσει, να εμπνεύσει και να νοηματοδοτήσει την κοινωνική τους διαδρομή, δείχνοντάς τους πρόωρα και βιαστικά την έξοδο προς τη σκληρή αρένα της πραγματικότητας...». (Φωτόπουλος, 2010: §4).» (Drakaki, Papadakis et al., 2014: 243). Επιπλέον, σύμφωνα με

το Eurofound, οι νέοι, που διατρέχουν περισσότερο κίνδυνο να μετακυλήσουν στην ευπαθή κοινωνικά ομάδα των NEETs, είναι τα άτομα με χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο (low-skilled), τα μη γηγενή νεαρά άτομα (μετανάστες), οι νέοι με βεβαρημένο οικογενειακό background καθώς και τα άτομα με αναπηρία ή με σοβαρά προβλήματα ψυχικής ή σωματικής υγείας (Eurofound, 2012: 55-56).

Η έλευση της οικονομικής κρίσης και η μετέπειτα οικονομική ύφεση επέφεραν σημαντικές μεταβολές τόσο στην αύξηση των ποσοστών των NEETs στην Ευρώπη όσο και στην επιδείνωση του βιοτικού τους επιπέδου, με δεδομένη και την αύξηση των ποσοστών της νεανικής ανεργίας.

Έτσι, ενώ το 2008 το ποσοστό των NEETs (15-24) στην Ε.Ε.-28 βρισκόταν στο 10,9%, το 2009 αυξήθηκε κατά 1,5 ποσοστιαία μονάδα στο 12,4% (2009), ακολουθώντας ανοδικές τάσεις, με αποκορύφωμα το 2012, όπου το αντίστοιχο ποσοστό ανήλθε στο 13,2%. Για το 2015, το ποσοστό των NEETs στην Ε.Ε.-28 μειώθηκε στο 12%, παραμένοντας ωστόσο σε υψηλά επίπεδα. (Eurostat, 2016c: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tesem150&plugin=1>). (βλ. και Διάγραμμα 2).

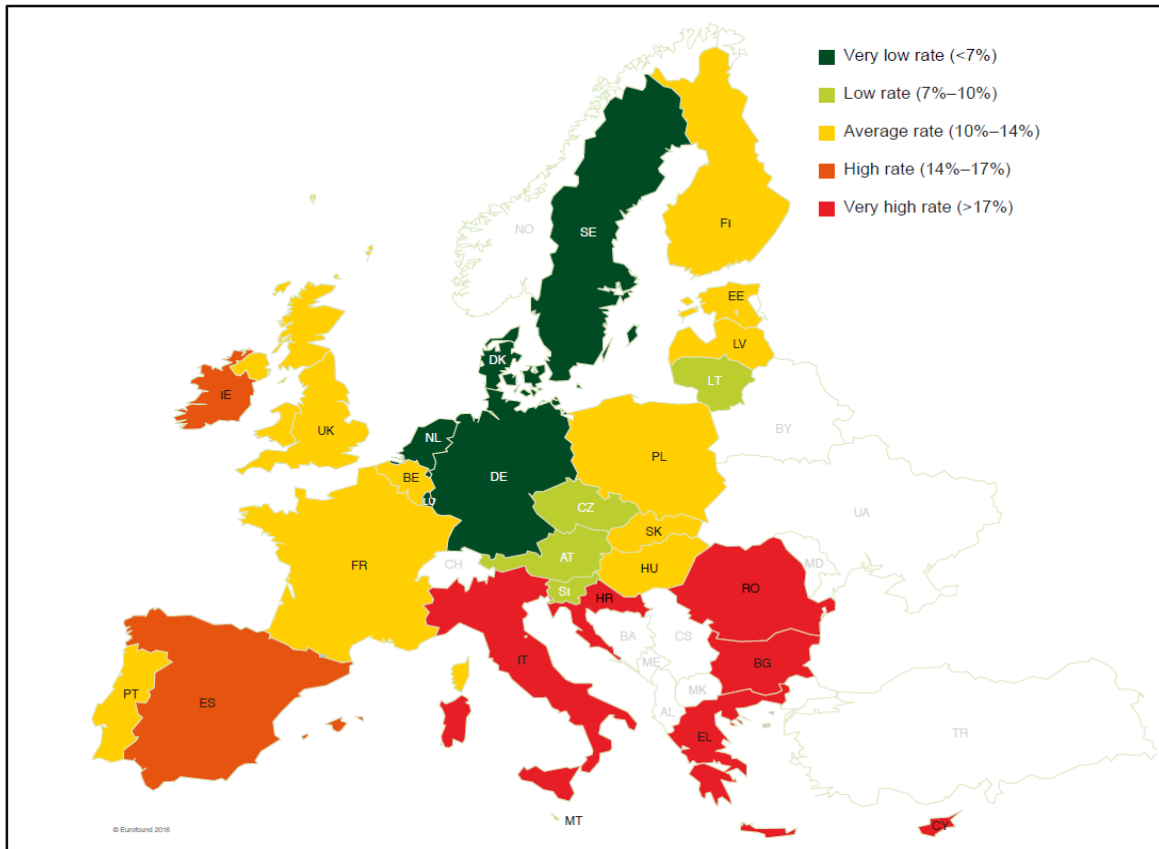
Διάγραμμα 2

Πηγή: Eurostat, 2016c: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tesem150&plugin=1>.

Με άλλα λόγια, περίπου 6.600.000 νέοι ηλικίας 15-24 ετών για το 2015 ήταν NEETs στην Ευρώπη, με την Ελλάδα, την Ιταλία, την Μάλτα, την Κροατία, την Κύπρο, την Βουλγαρία και την Ρουμανία να συνθέτουν το cluster των ευρωπαϊκών χωρών με ποσοστά NEETs που ξεπερνούν το 17% (Eurofound, 2016: 14-15) (Εικόνα 1).

Εικόνα 1: Ποσοστά NEETs (15-24 ετών) στην Ε.Ε.-28 (2015) (%)

Πηγή: Eurostat όπ. παρατ. στο Eurofound, 2016: 15.

Εκτός από την ετερογένεια που υπάρχει ανάμεσα στα κράτη-μέλη της Ε.Ε. σε σχέση με τα ποσοστά των NEETs, ετερογένεια εμφανίζεται και στον ίδιο τον πληθυσμό των NEETs με βάση τα κοινωνικά τους χαρακτηριστικά. Σύμφωνα με μελέτη του Eurofound (2012), τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. κατηγοριοποιούνται σε τέσσερα clusters με βάσει τις ομοιότητες που παρουσιάζουν ως προς το μέγεθος του πληθυσμού των NEETs, το εκπαιδευτικό τους

επίπεδο, το φύλο, την εργασιακή προϋπηρεσία, την κοινωνική τους κατάσταση κ.λπ.. Επιπροσθέτως, ένας από τους βασικούς παράγοντες που συμβάλλουν στην ετερογένεια του πληθυσμού των NEETs και κατά συνέπεια των προαναφερθέντων clusters των NEETs είναι και η έλευση της οικονομικής κρίσης. Δηλαδή, ανάλογα με το μέγεθος των επιπτώσεων που επέφερε σε κάθε κράτος –μέλος, κυρίως στο πεδίο της απασχόλησης, είχε και τον αντίστοιχο αντίκτυπο, τόσο στην μετακύληση ενός νέου ατόμου στην ευπαθή κοινωνικά κατηγορία των NEETs, όσο και στην επιδείνωση του βιοτικού επιπέδου ενός NEET (βλ. αναλυτικά Eurofound, 2012: 38-41 & Παπαδάκης, 2013: 57-62).

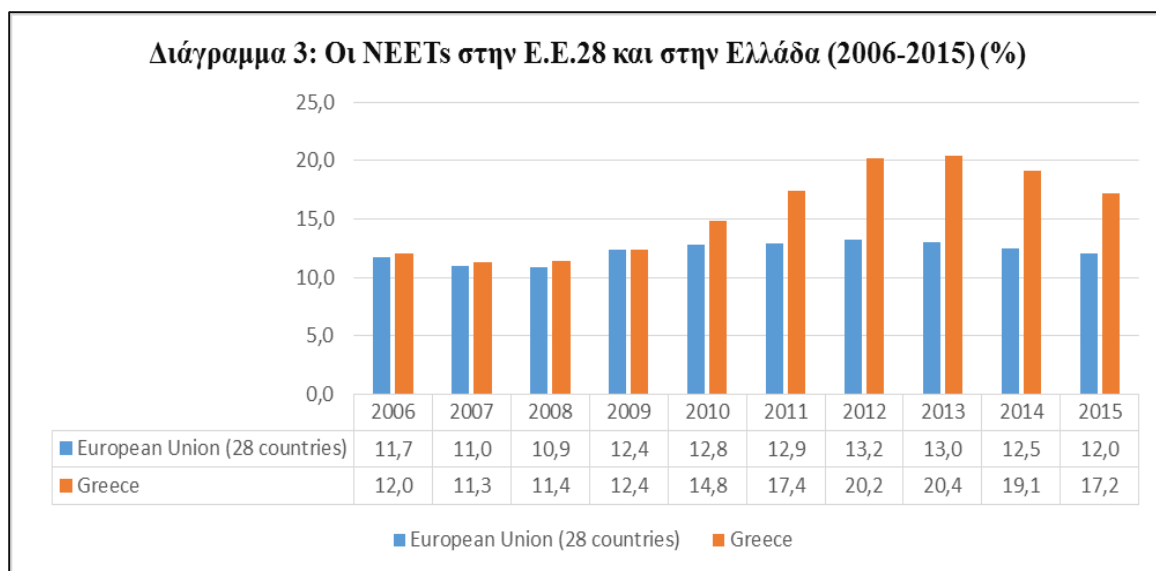
Ωστόσο, με βάση την τελευταία μελέτη του Eurofound (2016) για τους NEETs, η κατηγοριοποίηση του πληθυσμού των NEETs στην Ε.Ε. μειώνεται από τέσσερα σε τρία, πιο διευρυμένα ως προς την σύνθεσή τους, clusters. Αξίζει να αναφερθεί ότι, εκτός από το μέγεθος του πληθυσμού των NEETs, το εκπαιδευτικό επίπεδο, φύλο, κοινωνική κατάσταση, εργασιακή προϋπηρεσία κ.λπ. που λαμβάνονται υπ' όψιν για να κατηγοριοποιηθεί ο πληθυσμός των NEETs των κρατών-μελών της Ε.Ε. σε clusters, λαμβάνονται, πλέον, υπ' όψιν και οι παράμετροι των οικογενειακών βαρών και των ζητημάτων υγείας (αρρώστια ή αναπηρίες) (βλ. αναλυτικά Eurofound, 2016: 43-46).

Συνοψίζοντας, παρόλο που ο πληθυσμός των NEETs προϋπήρχε, η έλευση της οικονομικής κρίσης επιδείνωσε τόσο την έκταση όσο και την έντασή του, ιδίως στις χώρες της Ε.Ε. που επλήγησαν περισσότερο από την οικονομική ύφεση. Τα αυξημένα ποσοστά της νεανικής ανεργίας (βραχυχρόνιας ή μακροχρόνιας), το χαμηλό ή μεσαίο εκπαιδευτικό επίπεδο καθώς και η έλλειψη εργασιακής εμπειρίας αποτελούν τους πιο κρίσιμους παράγοντες για την υπαγωγή ενός ατόμου στην ευπαθή κοινωνικά κατηγορία των NEETs ή στην επιδείνωση της ήδη βεβαρημένης βιοτικής τροχιάς ενός NEET (Παπαδάκης, 2013: 62-63). Αξίζει να αναφερθεί ότι σε ορισμένα κράτη-μέλη της Ε.Ε., όπως στην Ελλάδα, ένα υψηλό ποσοστό των NEETs έχει τριτοβάθμιο εκπαιδευτικό επίπεδο (Παπαδάκης, 2013: 63), ενώ στην

Κροατία, την Κύπρο και την Ελλάδα, ο κίνδυνος υπαγωγής στην κατηγορία των NEETs είναι υψηλότερος για τους νέους(15-24 ετών) με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Eurofound, 2016: 44).

2. Οι NEETs στην Ελλάδα

Οι NEETs στην Ελλάδα, μέχρι πριν από μερικά έτη, αποτελούσαν μία άγνωστη κατηγορία πληθυσμού τόσο σε εννοιολογικό όσο και σε εκτατικό επίπεδο. Ωστόσο, αυτή η άγνωστη και, για πολλούς, αδιευκρίνιστη ευπαθή κοινωνικά ομάδα πληθυσμού υφίστατο και πριν την έλευση της κοινωνικοοικονομικής κρίσης το 2008. Και μάλιστα το ποσοστό των NEETs στην Ελλάδα ήταν οριακά υψηλότερο από τον αντίστοιχο ευρωπαϊκό μέσο όρο. Ωστόσο, η έκταση και η ένταση του φαινομένου των Ελλήνων NEETs αρχίζει να διευρύνεται από το 2008 και έπειτα, σημειώνοντας αρχικά μικρές αλλά σημαντικές ανοδικές τάσεις: Με βάση τα δεδομένα της Eurostat, από 11,4% που ήταν το ποσοστό των NEETs στην Ελλάδα το 2008 αυξήθηκε στο 12,4% το 2009 και 14,8% το 2010. Από το 2011 και έπειτα, ο πληθυσμός των NEETs στην χώρα αυξήθηκε κατακόρυφα, σε 17,4% το 2011, 20,2% το 2012, φθάνοντας το 2013 στο 20,4%. Παρόλο, που το 2015 το ποσοστό των NEETs έχει μειωθεί 17,2%, δεν παύει να αποτελεί ένα ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό, που αντιπροσωπεύει μια ευπαθή κοινωνικά κατηγορία νέων ατόμων (15-24) στο συνολικό πληθυσμό της χώρας, η οποία, μη εντασσόμενη στις δομές της εκπαίδευσης, της απασχόλησης και της κατάρτισης κινδυνεύει να περιθωριοποιηθεί και να αποκλειστεί από το κοινωνικό σύνολο (Eurostat, 2016c: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tesem150&plugin=1>), (Διάγραμμα 3).

Πηγή: Eurostat, 2016c: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tesem150&plugin=1>.

Σε περιφερειακό επίπεδο, οι NEETs κατανέμονται σε όλες τις Διοικητικές Περιφέρειες της Ελλάδος. Για το 2015, τα ποσοστά των Ελλήνων NEETs μεταξύ των Διοικητικών Περιφερειών κυμαίνονται από 13,9% (Αττική) έως 25,5% (Ιόνια νησιά). Υψηλότερη συγκέντρωση πληθυσμού NEETs παρατηρείται στα Ιόνια νησιά (25,5%), στην Στερεά Ελλάδα (25,1%), στην Πελοπόννησο (22,6%), στη Θεσσαλία (23,1%) και στο Νότιο Αιγαίο (22%). Ενώ η μεγαλύτερη μεταβολή στον πληθυσμό NEETs σε περιφερειακό επίπεδο, για το χρονικό διάστημα 2008-2015, σημειώθηκε στο Βόρειο Αιγαίο. Συγκεκριμένα, από 9,3% που βρισκόταν το ποσοστό των NEETs το 2008 αυξήθηκε κατά 10,9 ποσοστιαίες μονάδες, δηλαδή ανήλθε το 2015 στο 20,2% (Eurostat, 2016d: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>), (βλ. Πίνακα 1).

Πίνακας 1: Οι NEETs στην Ελλάδα (2008-2015) (NUTS 2 regions) (%)

GEO/TIME	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Greece	11,4	12,4	14,8	17,4	20,2	20,4	19,1	17,2
Voreia Ellada	:	:	14,9	19,0	21,6	21,4	19,0	17,0
Anatoliki Makedonia, Thraki	:	:	21,5	27,4	28,1	28,3	22,2	21,5
Kentriki Makedonia	:	:	12,8	16,1	18,8	19,4	18,1	15,8
Dytiki Makedonia	:	:	12,2	18,5	23,3	22,1	15,7	15,8
Ipeiros	:	:	18,1	20,2	23,6	19,5	20,9	15,6
Voreia Ellada (NUTS 2010)	11,8	12,4	:	:	:	:	:	:
Anatoliki Makedonia, Thraki (NUTS 2010)	15,3	16,5	:	:	:	:	:	:
Kentriki Makedonia (NUTS 2010)	10,5	11,1	:	:	:	:	:	:
Dytiki Makedonia (NUTS 2010)	13,1	11,4	:	:	:	:	:	:
Thessalia (NUTS 2010)	11,9	13,0	:	:	:	:	:	:
Kentriki Ellada	:	:	17,7	19,3	22,2	22,7	22,5	21,8
Thessalia	:	:	16,9	19,7	21,3	19,6	20,2	23,1
lonia Nisia	:	:	17,3	10,3	13,8	20,8	19,9	25,5
Dytiki Ellada	:	:	16,7	18,1	18,3	17,4	19,1	17,1
Stereia Ellada	:	:	21,1	23,0	26,9	30,9	28,4	25,1
Peloponnisos	:	:	17,4	20,5	29,0	28,5	26,6	22,6
Kentriki Ellada (NUTS 2010)	15,1	16,1	:	:	:	:	:	:
Ipeiros (NUTS 2010)	13,0	17,0	:	:	:	:	:	:
lonia Nisia (NUTS 2010)	16,4	16,4	:	:	:	:	:	:
Dytiki Ellada (NUTS 2010)	12,9	13,6	:	:	:	:	:	:
Stereia Ellada (NUTS 2010)	19,3	19,9	:	:	:	:	:	:
Peloponnisos (NUTS 2010)	15,3	15,5	:	:	:	:	:	:
Attiki	9,4	9,9	12,2	14,3	18,5	18,5	17,4	13,9
Attiki	9,4	9,9	12,2	14,3	18,5	18,5	17,4	13,9
Nisia Aigaiou, Kriti	10,8	14,2	16,7	19,2	17,6	19,0	17,8	17,8
Voreio Aigaio	9,3	16,7	17,6	18,9	19,6	21,8	19,7	20,2
Notio Aigaio	12,3	17,5	19,1	21,9	16,0	18,8	14,8	22,0
Kriti	10,5	11,9	15,3	18,1	17,9	18,3	18,7	15,0

Πηγή: Eurostat, 2016d: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>.

Σύμφωνα με το Eurofound (2012), η Ελλάδα συγκαταλέγεται στο cluster των χωρών, που συγκεντρώνουν υψηλά ποσοστά NEETs. Στην πλειονότητά τους, οι Έλληνες NEETs διαθέτουν δευτεροβάθμιο και τριτοβάθμιο εκπαιδευτικό επίπεδο, είναι μη ενεργοί και χωρίς εργασιακή προϋπηρεσία. Επιπλέον, ιδιαίτερο υψηλό είναι το ποσοστό των γυναικών NEETs καθώς και των αποθαρρημένων εργαζομένων στο σύνολο του πληθυσμού των NEETs (Eurofound, 2012: 39 όπ. αναφ. στο Drakaki, Papadakis et al., 2014: 245).

Αξίζει να αναφερθεί, ότι, βάσει της νέας κατηγοριοποίησης του Eurofound (2016) των χωρών της Ε.Ε. σε clusters, η Ελλάδα ανήκει στο cluster των χωρών που είτε επλήγησαν περισσότερο από την οικονομική κρίση σε σχέση με άλλες χώρες της Ε.Ε. είτε η μετάβαση των νέων από το σχολείο στην εργασία είναι καθυστερημένη (Eurofound, 2014 όπ. αναφ. στο Eurofound, 2016: 44) και παρουσιάζει διαρθρωτικά εμπόδια. Επιπλέον, στην πλειοψηφία τους, οι NEETs που ανήκουν στο συγκεκριμένο cluster είναι άνδρες. Ενώ στην Ελλάδα, στην Κροατία, και στην Κύπρο, οι νέοι που διατρέχουν υψηλότερο κίνδυνο να υπαχθούν στην συγκεκριμένη ευάλωτη κοινωνικά ομάδα, είναι τα άτομα που διαθέτουν τριτοβάθμιο εκπαιδευτικό επίπεδο (Eurofound, 2016: 44).

Τα προαναφερθέντα σε συνδυασμό με τα υψηλά ποσοστά νεανικής ανεργίας που μαστίζουν την Ελλάδα εδώ και πολλά χρόνια (Ιούλιος 2016: 47,7%) (Eurostat, 2016b: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7672391/3-30092016-AP-EN.pdf/8edaae35-cb0e-46db-b8c7-6148cc6970d1>), την έλλειψη ενός λειτουργικού και αποτελεσματικού κράτους πρόνοιας στην Ελλάδα (Κοτρόγιαννος, Τζαγκαράκης κ.ά., 2013: 197) καθώς και τα αυστηρά δημοσιονομικά μέτρα που έχουν ληφθεί σε εθνικό επίπεδο για την αντιμετώπιση της οικονομικής ύφεσης (Papadakis, Kyridis et al., 2016) δυσχεραίνουν ακόμα περισσότερο τόσο τις συνθήκες διαβίωσης των Ελλήνων NEETs όσο και την ένταξη ή επανένταξή τους στην αγορά εργασίας, αυξάνοντας τον κίνδυνο να βρεθούν στο όριο ή κάτω από το όριο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού τους.

Ως εκ τούτου, κρίνεται απαραίτητη, η λήψη μίας δέσμης μέτρων και παρεμβάσεων στην κατεύθυνση της συμβουλευτικής και του επαγγελματικού προσανατολισμού, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, η οποία θα διευκολύνει και θα επιτρέψει την ένταξη ή επανένταξη των NEETs στις κοινωνικές δομές του κράτους (εκπαίδευση, απασχόληση, κατάρτιση), στοχεύοντας α) στην ενεργοποίηση τους και στην ενδυνάμωση της απασχολησιμότητάς τους και β) στην βελτίωση της βιοτικής τους τροχιάς.

3. Το Έργο «NEETs 2» - Συνοπτική παρουσίαση των ευρημάτων της Έρευνας Πεδίου

Η Πράξη «Έρευνα και ολοκληρωμένη παρέμβαση για την κοινωνική ενσωμάτωση μιας μείζονος κοινωνικά ευάλωτης ομάδας: ψυχολογικό προφίλ/ψυχοπαθολογία, προφίλ δεξιοτήτων, διάγνωση αναγκών και ανάπτυξη προγραμμάτων για την κατάρτιση-reskilling και την ψυχολογική υποστήριξη προς την επαν-ενσωμάτωση των «νέων ανθρώπων εκτός εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης (NEETs)», εστιάζει α) στην έρευνα του ψυχολογικού προφίλ της ομάδας στόχου (NEETs) μελετώντας συγχρόνως την ύπαρξη πιθανής ψυχοπαθολογίας και εντοπίζοντας τις ανάγκες για ψυχολογική υποστήριξη των Ελλήνων NEETs, και β) στη διάγνωση αναγκών σε επίπεδο δεξιοτήτων των Ελλήνων NEETs.

Συγκεκριμένα, το φυσικό αντικείμενο της Πράξης συμπεριλαμβάνει και τελικά αποσκοπεί α) στην ανάλυση του ψυχολογικού προφίλ των NEETs (και τη σχετική κατηγοριοποίηση τους βάσει επιμέρους χαρακτηριστικών) και στη χαρτογράφηση πιθανών συσχετίσεων ανάμεσα στην υπαγωγή στην κατάσταση NEET και στην ύπαρξη ψυχοπαθολογικών διαταραχών, β) στη διερεύνηση και τον προσδιορισμό των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης (που πιθανώς υφίστανται ή/και υπέστησαν οι NEETs στο ψυχολογικό τους προφίλ αλλά και σε (πιθανή) εμφάνιση ψυχοπαθολογίας μεταξύ των Ελλήνων NEETs, γ) στην διάγνωση και ανάλυση των αναγκών των NEETs σε δεξιότητες μέσω της χαρτογράφησης του προφίλ δεξιοτήτων τους και της συνακόλουθης ταξινομικής κατηγοριοποίησης τους και δ) στην ερευνητικά εδραιωμένη ανάπτυξη προγραμμάτων για την κατάρτιση-reskilling και την ψυχολογική υποστήριξη των NEETs, των νέων δηλαδή ανθρώπων που απέχουν από τα βασικά πεδία θεσμικής μέριμνας του κοινωνικού κράτους και ως εκ τούτου είναι εξαιρετικά ευάλωτοι στον κοινωνικό αποκλεισμό.

3.1. Τα Ευρήματα της Ποσοτικής Έρευνας

Ειδικότερα, για τον προσδιορισμό του ψυχολογικού προφίλ των Ελλήνων Neets (και τη συνακόλουθη διαμόρφωση διακριτών υποκατηγοριών με βάση επιμέρους χαρακτηριστικά), τον εντοπισμό πιθανών κινδύνων ύπαρξης ψυχοπαθολογίας ανάμεσα στους Έλληνες NEETs καθώς και για τη διερεύνηση των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης στο ψυχολογικό προφίλ των NEETs και συνακόλουθα στη βιοτική τροχιά τους διεξήχθη ποσοτική έρευνα σε εθνική κλίμακα, σε δείγμα αντιπροσωπευτικό του ελληνικού πληθυσμού και αφορά νέους και νέες ηλικίας 15-24 ετών. Το μέγεθος του δείγματος που προέκυψε είναι 2.769 άτομα στο σύνολο των 14 Διοικητικών Περιφερειών (εξετάστηκε ξεχωριστά ο Νομός Θεσσαλονίκης) με ελάχιστο δείγμα ανά Διοικητική Περιφέρεια, έτσι ώστε να υπάρχει ικανοποιητική αντιπροσώπευση από όλες τις κοινωνικές και δημογραφικές ομάδες του εξεταζόμενου πληθυσμού.

Η ποσοτική έρευνα διεξήχθη με τη μέθοδο των τηλεφωνικών συνεντεύξεων στα νοικοκυριά των ερωτώμενων και με τη χρήση σταθμισμένου δομημένου ερωτηματολογίου στο οποίο περιλαμβάνονταν ερωτήσεις κλειστού τύπου, συμπεριλαμβανομένων των δημογραφικών ερωτήσεων, καθώς και δύο σταθμισμένων τηλεφωνικών κλιμάκων συμπτωμάτων άγχους (GAD-7) (Spitzer et al, 2006) και κατάθλιψης (PHQ-9) (Kroenke et al, 2001) μεταφρασμένες και σταθμισμένες στην ελληνική γλώσσα. Κρίνεται απαραίτητο να αναφερθεί ότι το ερευνητικό πρωτόκολλο είχε πάρει έγκριση από την Επιτροπή Δεοντολογίας και Έρευνας του Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου Ηρακλείου Κρήτης.

- Η ποσοτική έρευνα ανέδειξε ότι, κατά την χρονική περίοδο συλλογής δεδομένων το ποσοστό των NEETs στην Ελλάδα ανέρχεται στο 16,4%. Η πλειοψηφία των NEETs ανήκει στην ηλικιακή ομάδα των 22-24, ενώ το 34,9% βρίσκεται στην ηλικία των 24 ετών. Στην πλειονότητά τους, οι NEETs στην Ελλάδα διαθέτουν μέτριο εκπαιδευτικό

επίπεδο, καθώς το 50,4% έχει ολοκληρώσει την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (λύκειο). Σημαντικό, ωστόσο, είναι και το ποσοστό των NEETs που έχουν συνεχίσει και ολοκληρώσει μεταλυκειακές σπουδές (40,1%). Συγκεκριμένα, το 18,5% είναι απόφοιτοι ΑΕΙ, 8,5% απόφοιτοι ΤΕΙ και το 13,1% έχει αποφοιτήσει από κάποιο ΙΕΚ.

Αναφορικά με τη διάγνωση του ψυχολογικού προφίλ των NEETs, αυτή περιλάμβανε τη σύγκριση παραγόντων που συγκροτούν το ιατρικό ιστορικό τους, με το ιατρικό ιστορικό των μη NEET ερωτηθέντων, ως ομάδα ελέγχου, ώστε να διαπιστωθούν πιθανές διακυμάνσεις που υποδηλώνουν επίδραση της κατάστασης διαβίωσης στο ιατρικό προφίλ τους.

- Συγκεκριμένα, 21,1% είχαν επισκεφθεί Ψυχολόγο/ Ψυχίατρο στο παρελθόν, 2,7% είχαν λάβει φαρμακευτική αγωγή για ψυχική νόσο, 8,4% είχαν μαθησιακή δυσκολία και 2,9% κάποια σοβαρή σωματική νόσο.
- Επίσης, όσον αφορά στις συνήθειες ζωής, σχεδόν οι μισοί (47,9%) κάπνιζαν, 15,1% είχαν κάνει χρήση κάνναβης, και 3,1% άλλων ψυχότροπων τοξικών ουσιών (όπως αμφεταμίνες, κοκαΐνη, LSD, έκσταση, ηρωίνη κ.λπ.). Οι NEETs κατανάλωναν κατά μέσο όρο $2,76 \pm 4,89$ αλκοολούχα ποτά τη εβδομάδα, είχαν κοινωνικές επαφές 4,66 φορές ανά εβδομάδα και ασκούσαν 2,61 φορές/ εβδομάδα. Το κάπνισμα φαίνεται να αποτελεί την διέξοδο των NEETs για την διαχείριση του άγχους τους, καθώς τα ποσοστά τους είναι αρκετά υψηλότερα από την ομάδα ελέγχου.
- Αναφορικά με τα καταθλιπτικά συμπτώματα στους NEETs για περισσότερες από τις μισές μέρες-σχεδόν κάθε μέρα, 34,4% παρουσιάζει ανηδονία, 25,6% έχει καταθλιπτικό συναίσθημα και 30,7% εμφανίζουν διαταραχές ύπνου. Επίσης 30,3% των NEETs έχουν εύκολη κόπωση, 26,1% διαταραχές όρεξης για φαγητό, και 17,5% χαμηλή αυτοεκτίμηση. Τέλος, 17,9% εμφανίζουν δυσκολία συγκέντρωσης-προσοχής, 17,9% ψυχοκινητική επιβράδυνση ή ανησυχία και 4,8% έχουν ευχές θανάτου ή και αυτοκτονικό ιδεασμό.

- Ερωτηθέντες για συμπτώματα άγχους τις τελευταίες 15 μέρες, το 27,1% των NEETs ανέφερε ότι για πάνω από τις μισές μέρες ή σχεδόν καθημερινά είχε άγχος/νεύρα/ένταση, 15,3% εμφάνιζε δυσκολία ελέγχου του άγχους, 23,2% υπερβολική ανησυχία για διάφορα πράγματα και 16,7% δυσκολία να χαλαρώσει. Επίσης, το 13,2% είχε ψυχοκινητική ανησυχία, 22,6% ευερεθιστότητα/εκνευρισμό και το 10% πίστευε ότι κάτι φρικτό θα συμβεί.
- Συνοψίζοντας, οι NEETs φαίνεται να εμφανίζουν περισσότερο άγχος, χαμηλότερο υποκειμενικό αίσθημα ευεξίας (subjective well-being) και χαμηλότερη υποκειμενική αυτό-αποτελεσματικότητα (self-efficacy) σε σχέση με την ομάδα ελέγχου, γεγονός που αναδεικνύει ότι η κατάσταση την οποία βιώνουν δυσκολεύει την καθημερινότητά τους και μειώνει την διάθεσή τους για δράση.
- Για τους NEETs, ως προβλεπτικοί παράγοντες (predictors) της αγχώδους συμπτωματολογίας αναδείχθηκαν:
 - το κάπνισμα,
 - οι περιορισμένες κοινωνικές επαφές και
 - η χαμηλή αυτό-αποτελεσματικότητα.
- Ενώ προβλεπτικοί παράγοντες (predictors) της ευεξίας (ικανοποιητικής ποιότητας ζωής) αναδείχθηκαν:
 - η ανεξάρτητη διαβίωση,
 - το υψηλό οικογενειακό εισόδημα και
 - η αποχή από το κάπνισμα.

Αναφορικά, με τον προσδιορισμό των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης, που πιθανώς υφίστανται ή/και υπέστησαν οι NEETs στο ψυχολογικό τους προφίλ αλλά και σε (πιθανή) εμφάνιση ψυχοπαθολογίας μεταξύ των Ελλήνων NEETs, σε συγκριτική διάσταση με την Ομάδα Ελέγχου (μη NEETs) ούτως ώστε να διαπιστωθούν τυχόν διαφορές που συνιστούν σημαντικά χαρακτηριστικά που επηρεάζουν την ψυχοπαθολογία τους, από τα ευρήματα της ποσοτικής έρευνας προκύπτει ότι:

- 9,8% των NEETs έναντι 6,3% των μη NEETs νιώθει αποκομμένο από την κοινωνία. Το συναίσθημα αυτό εμφανίζεται ισχυρότερο στις γυναίκες NEET (14,2%), ενώ είναι άμεσα εξαρτώμενο από την οικογενειακή εισοδηματική κατάσταση, αφού όσο μικρότερο είναι το εισόδημα τόσο εντονότερο είναι το αίσθημα της απομόνωσης.
- Το 30,7% των NEETs αναζητά εργασία εκτός του γνωστικού του αντικειμένου. Το 21,6% σκέφτεται την μετανάστευση στο εξωτερικό. Το 15,6% έχει μεταστεγαστεί ή σκέφτεται να το κάνει σε σπίτι με χαμηλότερο ενοίκιο, ενώ το 15,4% έχει μετακομίσει στο πατρικό του σπίτι. 8,1% δηλώνουν ότι έχουν αλλάξει τις διατροφικές τους συνήθειες καθώς αγοράζουν φθηνότερα ή λιγότερα τρόφιμα. 3,5% έχουν κάνει περικοπές στις δαπάνες υγείας, ενώ το 2% έχει αναζητήσει οικονομική βοήθεια από φίλους. Στον αντίποδα, τα ποσοστά της ομάδας των μη NEET όχι μόνο δεν είναι μικρότερα αλλά σε πολλές περιπτώσεις υπερβαίνουν αυτά των NEET, αντικατοπτρίζοντας τη γενικευμένη κρίση που έχει πλήξει οριζόντια όλες τις δημογραφικές ομάδες στην Ελλάδα.
- Διαφορετικές είναι οι προτεραιότητες των δύο εξεταζόμενων ομάδων, αφού για το 60,6% των NEET το κύριο μέλημα είναι η εύρεση εργασίας και για τους μη NEET σε ποσοστό 51,6% η συνέχιση των σπουδών. Οι διαφοροποιήσεις στη συγκεκριμένη απάντηση σχετίζονται με τις ηλικίες των ερωτώμενων καθώς τα μέλη της ομάδας NEET είναι άτομα μεγαλύτερης ηλικίας που σε σημαντικό βαθμό έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές τους και βρίσκονται σε αναζήτηση εργασίας.
- Δύσκολη και ανυπόφορη χαρακτηρίζει το 45,8% των NEETs την κατάσταση στην οποία βρίσκεται σήμερα έναντι 27,9% των μη NEETs που δηλώνουν το ίδιο. Πρόκειται για μια σημαντική διαφοροποίηση της τάξης των 17,9 ποσοστιαίων μονάδων που καταδεικνύουν τις ισχυρότατες ψυχολογικές επιπτώσεις που προκαλεί η περιθωριοποίηση των νέων ατόμων και ο εξοβελισμός τους από τους μηχανισμούς της παραγωγικής και της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η συνεχιζόμενη οικονομική κρίση σαφώς και επιτείνει την κατάσταση, η περιθωριοποίηση, ωστόσο, των νέων αποτελεί μια αυτόνομη κοινωνική διεργασία που αυτοαναπαράγεται και προκαλεί σοβαρές επιπτώσεις στον ψυχισμό των ατόμων που την υφίστανται. Έτσι οι NEETs μπορεί να μην

έχει χρειαστεί να καταφύγουν σε κοινωνικές δομές πρόνοιας περισσότερο από τους μη NEETs, ωστόσο, η ψυχολογική τους κατάσταση καταγράφεται ως πολύ πιο επιβαρυνμένη. Και σε αυτή την περίπτωση το εισόδημα εμφανίζεται ως πολύ σημαντικός παράγοντας στη διαμόρφωση της ψυχολογικής κατάστασης των συμμετεχόντων στην έρευνα.

- Οι απαντήσεις στην ερώτηση για το ποιος ευθύνεται περισσότερο για την προσωπική κατάσταση του καθενός, καταδεικνύουν σε μια ακόμη περίπτωση, το μεγάλο έλλειμμα εμπιστοσύνης που έχει ειδικά η νέα γενιά απέναντι στο πολιτικό σύστημα της χώρας, αφού το 61,8% των NEET και το 53% των μη NEETs υποδεικνύουν αυτό ως κύριο υπεύθυνο. Προσωπικές ευθύνες αναγνωρίζει το 13% των NEETs έναντι 16,1% των μη NEETs, ενώ στην οικογένειά του επιρρίπτει κυρίως τις ευθύνες το 6,1% των NEETs και το 11,3% των υπολοίπων.
- Ως επακόλουθο, το 91,4% του συνόλου δεν εμπιστεύεται το Ελληνικό κράτος ως προς τις δομές προστασίας των πολιτών, ενώ το 92,1% έχει αρνητική και μάλλον αρνητική άποψη για το πολιτικό προσωπικό της χώρας. Αυτή η έλλειψη εμπιστοσύνης είναι εξίσου διάχυτη και στις δύο εξεταζόμενες ομάδες με μικρές διαφοροποιήσεις μεταξύ τους.
- Απόρροια αυτής της έλλειψης εμπιστοσύνης είναι η διάθεση μη συμμετοχής στην εκλογική διαδικασία, όπου το 45,2% των NEETs και το 36% των υπολοίπων δηλώνουν ότι δεν θα ψήφιζαν. Ο βαθμός αποχής αυξάνεται όσο μειώνεται το οικογενειακό εισόδημα. Επιπλέον το 42,9% των NEETs και το 38,7% των μη NEETs δεν τοποθετούνται πουθενά στον ιδεολογικό άξονα Αριστερά – Δεξιά, ευρισκόμενοι σε αδυναμία να συνταχθούν με ιδεολογικές αναφορές και ταυτότητες που δεν μπορούν να δώσουν λύσεις στα προβλήματα που αυτοί αντιμετωπίζουν. Το μεγαλύτερο συγκριτικά ποσοστό τόσο στους NEETs (15,5%) όσο και στους μη NEETs (14,2%) τοποθετείται στην Αριστερά και δεν ακολουθεί τις τάσεις του γενικού πληθυσμού - όπως έχουμε δει σε άλλες έρευνες –για μεγάλη συγκέντρωση στις κεντρογενείς ιδεολογικές θέσεις.

- Τέλος τα συναισθήματα που προκαλεί στους NEETs η οικονομική κρίση όσο και η απουσία από τους παραγωγικούς και εκπαιδευτικούς θεσμούς είναι κατά βάση η ανασφάλεια (43,4%), ο θυμός (33,1%) και το άγχος (17%).

3.2. Τα Ευρήματα της Ποιοτικής Έρευνας

Για την διάγνωση των αναγκών των Ελλήνων Neets σε δεξιότητες μέσω της χαρτογράφησης του προφίλ δεξιοτήτων τους και της συνακόλουθης ταξινομικής κατηγοριοποίησης τους (λαμβάνοντας υπ' όψιν άλλες παραμέτρους όπως η πρότερη εργασιακή εμπειρία), διεξήχθη εκτεταμένη τριγωνοποιημένη διάγνωση αναγκών (needs assessment) σε εθνική κλίμακα, μέσω μεικτών ερευνητικών μεθόδων, αξιοποιώντας τρία εργαλεία συλλογής δεδομένων: α) ημι-δομημένες συνεντεύξεις, β) check lists και γ) ομάδες εστίασης (focus groups).

Από τα ευρήματα της τριγωνοποιημένης διάγνωσης αναγκών σε δεξιότητες (needs-in-skills assessment) προκύπτει ότι:

- Οι NEETs στην Ελλάδα θεωρούν ότι χρειάζεται να αποκτήσουν/αναπτύξουν τις κάτωθι δεξιότητες-ικανότητες (με σειρά προτεραιότητας):

Πρώτης προτεραιότητας αναγκαιότητα καλλιέργειας ικανοτήτων-δεξιοτήτων, σύμφωνα με τους NEETs

- Κοινωνικές ικανότητες και ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη
- Μεταγνωστικές ικανότητες και ικανότητες σχετιζόμενες με την μεθοδολογία της μάθησης
- Επιχειρηματικές ικανότητες
- Ικανότητες σχετιζόμενες με την πολιτιστική έκφραση και την πολιτισμική αναγνώριση

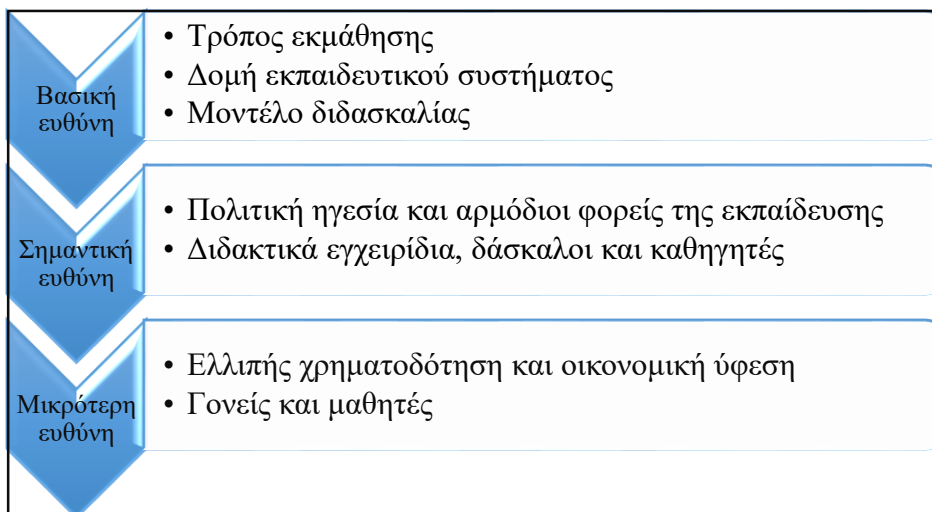
Δεύτερης προτεραιότητας αναγκαιότητα καλλιέργειας ικανοτήτων-δεξιοτήτων, σύμφωνα με τους NEETs

- Γνώσεις Τεχνολογιών Επικοινωνίας Πληροφοριών
- Δεξιότητες επικοινωνίας σε ξένες γλώσσες
- Γλωσσική ικανότητα

Τρίτης προτεραιότητας αναγκαιότητα καλλιέργειας ικανοτήτων-δεξιοτήτων, σύμφωνα με τους NEETs

- Μαθηματική ικανότητα
- Ικανότητα στις θετικές επιστήμες
- Γνωστικές ικανότητες

- Ως προς τη μη παροχή των απαραίτητων γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, οι NEETs πιστεύουν ότι ευθύνονται οι κάτωθι παράγοντες:

Το Προφίλ Δεξιοτήτων (Skills Profile) των NEETs στην Ελλάδα

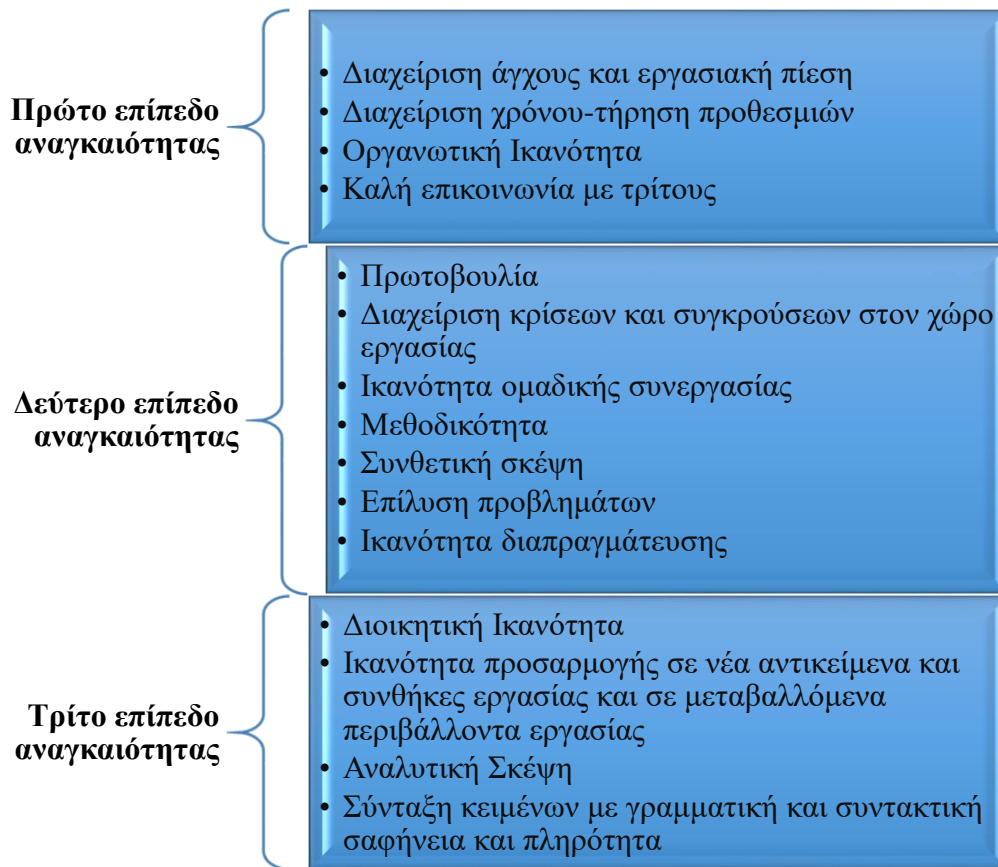
1^ο Cluster/προφίλ δεξιοτήτων

- Αποτελείται από NEETs που ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 22-24 ετών, στην πλειοψηφία τους γυναίκες, με μεσαίο/χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και χωρίς πρότερη εργασιακή εμπειρία. Υφίσταται αξιοσημείωτο ποσοστό NEETs που έχουν ολοκληρώσει την ανώτατη εκπαίδευση και **δεν διαθέτουν εργασιακή εμπειρία.**

2^ο Cluster/προφίλ δεξιοτήτων

- Αποτελείται από NEETs που στην πλειονότητά τους συμπεριλαμβάνονται στην ηλικιακή ομάδα 22-24 ετών, στην πλειοψηφία τους είναι γυναίκες και διαθέτουν μεσαίο/χαμηλό μορφωτικό επίπεδο. Όπως και στο πρώτο cluster/προφίλ δεξιοτήτων υπάρχει ένας αριθμός αποφοίτων με ανώτατο εκπαιδευτικό επίπεδο. Σημαντικό διακριτικό στοιχείο είναι ότι οι NEETs στο δεύτερο cluster/προφίλ δεξιοτήτων **διαθέτουν πρότερη εργασιακή εμπειρία.**

Προτεραιοποίηση των δεξιοτήτων-ικανοτήτων που επιθυμούν οι NEETs να αναπτύξουν ή να βελτιώσουν περαιτέρω:

4. Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός

Ένα από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της σύγχρονης εποχής είναι και οι ταχύτατοι ρυθμοί με τους οποίους αλλάζουν οι κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες στο παγκόσμιο στερέωμα, δημιουργώντας πολλές φορές ένα κλίμα ρευστότητας και αβεβαιότητας στην επαγγελματική και κατά συνέπεια στην βιοτική τροχιά των ατόμων. Και, ιδίως, των ατόμων που ανήκουν σε κοινωνικά ευπαθείς ομάδες, όπως οι NEETs. Οι έννοιες της προσαρμοστικότητας και της ευελιξίας αποτελούν δύο από τις βασικές παραμέτρους ως προς την ένταξη ή επανένταξη των ατόμων στην αγορά εργασίας, προκειμένου αυτά να είναι σε θέση να διαχειριστούν τις συνεχείς αλλαγές που διαδραματίζονται στο πεδίο της απασχόλησης και να ανταπεξέλθουν με επιτυχία στις δυσκολίες, που, κατά καιρούς προκύπτουν.

Το εκπαιδευτικό επίπεδο, οι δεξιότητες και οι ικανότητες που ένα άτομο διαθέτει ή/και προτίθεται να αποκτήσει συνιστούν, αναμφίβολα ένα ισχυρό διαβατήριο για την είσοδό του ή την επανένταξή του στην αγορά εργασίας. Εξάλλου, όλο και περισσότερο, τις δύο τελευταίες περίπου δεκαετίες, η Δια Βίου Μάθηση και η ατζέντα για την απόκτηση δεξιοτήτων και της κατάρτισης και του reskilling (επανακατάρτιση) συγκαταλέγεται στις μείζονες προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλ. European Parliament, 2000: http://www.europarl.europa.eu/summits/lis1_en.htm#b & European Commission, 2010: 11-13 & 17-19), ως ένα από τα κρίσιμα εργαλεία για την ενδυνάμωση της απασχολησιμότητας¹ του πληθυσμού και, δη, των νέων ατόμων (15-24 ετών).

¹ Η έννοια της απασχολησιμότητας αφορά στην «...ικανότητα ενός ατόμου να βρει εργασία ανάλογη με τις δεξιότητές του (αλλά και απολύτως συναρτώμενη με τις ανάγκες της αγοράς). Τελικά ο όρος απασχολησιμότητα δείχνει πλέον *ex definitio* συνδεδεμένος με την έννοια «δεξιότητες» (Παπαδάκης, 2006: 43).

Οι εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές των ατόμων, τα νέα περιβάλλοντα και οι νέες μορφές μάθησης καθώς και τα νέα δεδομένα στην απασχόληση δύνανται να προσδιορίσουν και να καθορίσουν την επαγγελματική διαδρομή των ατόμων. Είτε πρόκειται α) για την ένταξη των νέων ατόμων στην αγορά εργασίας, β) την επανένταξη των νέων ή/και άλλων ομάδων του πληθυσμού στην απασχόληση, γ) στη διατήρηση της θέσεως απασχόλησης ενός εργαζομένου ή ακόμα και δ) σε μία ενδεχόμενη μετακίνηση ή αλλαγή θέσης ενός εργαζομένου σε ένα διαφορετικό περιβάλλον από το ήδη υφιστάμενο.

Η Συμβουλευτική Σταδιοδρομίας αποτελεί ένα κλάδο της Συμβουλευτικής Ψυχολογίας, αντικείμενο του οποίου αποτελεί η ανάπτυξη και η αξιοποίηση μίας σειράς μεθόδων, διαδικασιών και εργαλείων, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα άτομα, ανεξαρτήτως ηλικίας, ούτως ώστε να είναι σε θέση να προσδιορίσουν, να καθορίσουν και να αλλάξουν την σταδιοδρομία τους και την επαγγελματική τους διαδρομή. Επιπροσθέτως, να μπορούν να τα χρησιμοποιήσουν ως ένα υποστηρικτικό εργαλείο, προκειμένου να διαχειριστούν με ρεαλισμό και ορθολογικότητα προβλήματα και διλλήματα, που ενδεχομένως παρουσιαστούν στην επαγγελματική τους διαδρομή (Κασσωτάκης, 2004 όπ. αναφ. στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων/ Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης, χ.χ.: 4).

Εν προκειμένω, το παρόν εγχειρίδιο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού για τους NEETs επιδιώκει να συμβάλει στη διευκόλυνση της σταδιοδρομίας και του επαγγελματικού προσανατολισμού των NEETs στην Ελλάδα μέσω ενός μίας δέσμης κατευθυντήριων γραμμών και δράσεων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, τα οποία θα μπορούσαν να εφαρμοστούν από τους ίδιους τους NEETs και άλλες ευπαθείς κοινωνικά ομάδες α) για τον σχεδιασμό και τη διαχείριση του επαγγελματικού τους προσανατολισμού και την ενίσχυση της απασχολησιμότητάς τους.

5. Προτεινόμενες Κατευθυντήριες Γραμμές και Δράσεις για τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό των NEETs στην Ελλάδα

Όπως αναφέρθηκε στα προηγούμενα κεφάλαια, η Ελλάδα έχει πληγεί σε σημαντικό βαθμό από την οικονομική κρίση. Τόσο τα υψηλά ποσοστά της νεανικής ανεργίας όσο και του πληθυσμού των NEETs αποτυπώνουν ευκρινώς την υφιστάμενη κατάσταση των πραγμάτων που επικρατεί στη χώρα μας. Συγχρόνως, τα αυστηρά δημοσιονομικά μέτρα λιτότητας που έχουν ληφθεί δυσχεραίνουν ακόμα περισσότερο τις προϋποθέσεις ένταξης ή επανένταξης των νέων στην αγορά εργασίας. Το προαναφερθέντα, ωστόσο, αποτελούν πραγματικότητα εδώ και πολλά έτη. Είναι γεγονός, ότι η αναζήτηση μίας θέσης εργασίας, στις μέρες μας, συνιστά μία πολύ δύσκολη υπόθεση. Ιδίως για εσάς τους NEETs, για άτομα που ανήκουν σε άλλες ευπαθείς κοινωνικά ομάδες αλλά και, γενικότερα, για όλους τους νέους έως 30 ετών.

Πολλές φορές σας έχουν κυριεύσει συναισθήματα απογοήτευσης, στενοχώριας, θυμού και σύγχυσης:

- Έχετε ψάξει για εργασία αλλά δεν έχετε βρει κάτι.
- Πολλοί εργοδότες ζητούν εργασιακή εμπειρία, την οποία εσείς δεν διαθέτετε.
- Σας έχουν απορρίψει. Είτε γιατί έχετε περισσότερα ή λιγότερα προσόντα από αυτά που ζητάει ο εργοδότης για την συγκεκριμένη θέση εργασίας.
- Χρειάζονται προσωπικό που να διαθέτει πιστοποιημένες βασικές δεξιότητες και ικανότητες, όπως για παράδειγμα η ψηφιακή ικανότητα και η ικανότητα επικοινωνίας σε ξένη γλώσσα. Με άλλα λόγια να έχει πιστοποιηθεί ότι ξέρει να χειρίζεται Η/Υ και να μιλάει ξένες γλώσσες. Και ενώ εσείς γνωρίζετε να χειρίζεστε Η/Υ και να επικοινωνείτε σε μία ή και δεύτερη ξένη γλώσσα, μπορεί να χάσετε τη θέση, λόγω του ό,τι δεν έχετε πιστοποιήσει τις παραπάνω ικανότητες.
- Έχετε αναζητήσει εργασία μέσω γνωστών και φίλων αλλά δεν γνωρίζετε τι πρέπει να κάνετε για να αυξήσετε τις πιθανότητες πρόσβασης στην απασχόληση.

➤ Σας απέλυσαν. Είστε άνεργος/η και δεν μετέχετε ούτε στην εκπαίδευση αλλά ούτε και στην κατάρτιση. Είστε ένας/μία NEET που βρίσκεται σε σύγχυση και σε δίλημμα για το τι ενέργειες χρειάζεται να κάνει για να επανενταχθεί ξανά στην αγορά εργασίας. Να επιστρέψετε στην εκπαίδευση ή να παρακολουθήσετε κάποιο πρόγραμμα κατάρτισης ούτως ώστε να αποκτήσετε δεξιότητες και ικανότητες που θεωρούνται απαραίτητες στο πεδίο της απασχόλησης; Ή να ψάχνετε μόνο για εργασία; Ή μήπως να προσπαθήσετε να συνδυάσετε και τις τρεις εναλλακτικές επιλογές που έχετε; Και πώς θα σχεδιάσετε εκ νέου την επαγγελματική σας διαδρομή;

Όλα τα προαναφερθέντα μπορούν να αποτυπώσουν την δυσχερή κατάσταση την οποία βιώνετε. Και σε οικονομικό και σε κοινωνικό επίπεδο. Κάποιοι NEETs αντιμετωπίζουν περισσότερες δυσκολίες σε σχέση με την καθημερινότητά τους και το βιοτικό τους επίπεδο και κάποιοι άλλοι λιγότερες λόγω της υποστήριξης που, πιθανόν, να έχουν από το οικογενειακό τους περιβάλλον. Ωστόσο απώτερος στόχος (όπως αναφέρεται και στο Κεφάλαιο 3) της πλειοψηφίας των NEETs στην Ελλάδα είναι να βρει εργασία.

- Δύσκολο; Ναι!

-Ακατόρθωτο; Όχι!

Το παρόν Εγχειρίδιο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού συνεγράφη με την επιδίωξη να συμβάλει στην ενημέρωση και στην ενεργοποίησή σας αναφορικά με τον σχεδιασμό του επαγγελματικού σας προσανατολισμού και την διαχείριση της σταδιοδρομίας σας μέσω των εκπαιδευτικών και επαγγελματικών σας επιλογών και τον αποφάσεων που θα λάβετε.

Ακολούθως παρατίθενται βασικές κατευθυντήριες γραμμές σχεδιασμού ή επανασχεδιασμού επαγγελματικού προσανατολισμού και στοχευμένες δράσεις στα πεδία της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της Διά Βίου Μάθησης και της απασχόλησης, που δύνανται να συμβάλουν στην απόκτηση δεξιοτήτων και ικανοτήτων και στην ενδυνάμωση

της απασχολησιμότητάς σας, με απώτερο στόχο την διευκόλυνση της εισόδου σας στην αγορά εργασίας και την κοινωνική σας ενσωμάτωση.

5.1. Βασικές Κατευθυντήριες Γραμμές Σχεδιασμού της Σταδιοδρομίας και του Επαγγελματικού Προσανατολισμού

1. Ανάπτυξη Δεξιοτήτων Δια Βίου Διαχείρισης της Σταδιοδρομίας: Οι Δεξιότητες Δια Βίου Διαχείρισης της Σταδιοδρομίας αποτελούν ένα χρήσιμο «εργαλείο», που βοηθάει όλα τα άτομα στο να διαχειριστούν με αποτελεσματικό τρόπο την σταδιοδρομία και τον επαγγελματικό τους προσανατολισμό. Συγκεκριμένα, τα άτομα, που έχουν αναπτύξει δεξιότητες δια βίου διαχείρισης της σταδιοδρομίας, μπορούν πιο εύκολα να συλλέξουν, να αναλύσουν, να επεξεργαστούν και να οργανώσουν τις πληροφορίες που σχετίζονται με τον εαυτό τους, την εκπαίδευση, την κατάρτιση και το πεδίο της απασχόλησης (αγορά εργασίας, επαγγέλματα, προσφορά και ζήτηση). Επιπλέον, οι δεξιότητες δια βίου διαχείρισης της σταδιοδρομίας συμβάλλουν στο να μπορούν τα άτομα να κάνουν τις επαγγελματικές και εκπαιδευτικές τους επιλογές, να λαμβάνουν αποφάσεις για την επαγγελματική τους πορεία και να αντιμετωπίσουν με ευελιξία και προσαρμοστικότητα τις εναλλαγές που πραγματοποιούνται σε διάφορες φάσεις της ζωής τους (π.χ. μεταβάσεις από την εκπαίδευση στην εργασία, από την ανεργία στην εργασία ή στην κατάρτιση κ.λπ.) (ΕΟΠΠΕΠ, 2013: 6).

Προκειμένου, λοιπόν, να διαχειρίζεστε αυτόνομα την σταδιοδρομία σας και την επαγγελματική σας πορεία, χρειάζεται να αναπτύξετε όσο το δυνατόν περισσότερες από τις παρακάτω δεξιότητες:

i. Ετοιμότητα στο τυχαίο: Η συγκεκριμένη δεξιότητα αφορά στο να αναγνωρίζουμε τα τυχαία γεγονότα που συμβαίνουν στη ζωή μας και να μάθουμε να τα αξιοποιούμε και να τα διαχειριζόμαστε. Είτε πρόκειται για αρνητικές είτε για θετικές τυχαίες καταστάσεις (π.χ.

αποτυχίες ή λάθη). Μ' αυτό τον τρόπο θα μπορούμε να είμαστε προετοιμασμένοι στο «αναπάντεχο» και στο «τυχαίο» και να το αξιοποιούμε προς όφελός μας. Με το να αναπτύξουμε τη δεξιότητα «ετοιμότητα στο τυχαίο», έχουμε τη δυνατότητα να σχεδιάσουμε τη σταδιοδρομία μας χρησιμοποιώντας μία πιο εναλλακτική προσέγγιση σε σύγκριση με κάποιους «κοινούς μύθους» που υπάρχουν ως προς τον σχεδιασμό της σταδιοδρομίας (ΕΟΠΠΕΠ, 2013: 6). Ωστόσο, εσείς θα αξιολογήσετε και θα επιλέξετε πως θα διαμορφώσετε το σχεδιασμό της σταδιοδρομίας και τους επαγγελματικού σας προσανατολισμού:

Κοινοί «μύθοι» στον σχεδιασμό της σταδιοδρομίας	Ο σχεδιασμός της σταδιοδρομίας όταν αναπτύσσουμε «ετοιμότητα στο τυχαίο»
Μην αφήνεις τυχαία γεγονότα να χαλάσουν τα σχέδιά σου	Εκμεταλλεύσου στο έπακρο τα τυχαία γεγονότα
Διάλεξε έναν επαγγελματικό στόχο το συντομότερο δυνατόν	Πάντα να διατηρείς ανοιχτές τις επιλογές σου
Κάνε οτιδήποτε μπορείς για να πραγματοποιήσεις το «όνειρό» σου	Να είσαι σε επαγρύπνηση ώστε, αν χρειαστεί, να αλλάξεις το όνειρό σου
Να ενεργείς μόνο όταν είσαι σίγουρος/η για το αποτέλεσμα	Προσπάθησε, ακόμη κι αν δεν γνωρίζεις το αποτέλεσμα
Απόφυγε να κάνεις λάθη	Προχώρησε μπροστά και ας κάνεις λάθη
Περίμενε να σου φέρει η τύχη μια επιθυμητή αλλαγή στη ζωή σου	Κάνε ό,τι μπορείς για να δημιουργήσεις τη δική σου τύχη
Αναζήτησε θέση σε ένα επάγγελμα μόνο αν έχεις τις απαραίτητες δεξιότητες που απαιτούνται	Αναζήτησε θέση σε ένα επάγγελμα ακόμη κι αν δεν κατέχεις όλες τις απαιτούμενες δεξιότητες – θα τις μάθεις στη συνέχεια
Βάλε σε προτεραιότητα τη σταδιοδρομία σου	Απόλαυσε τη ζωή – Καλή ζωή είναι η ισορροπημένη ζωή
Η τύχη είναι απλά μια σύμπτωση	Η τύχη δεν είναι σύμπτωση

Πηγή: ΕΟΠΠΕΠ, 2013: 6-7.

ii. Δεξιότητα για τη δημιουργία εναλλακτικών προοπτικών για τη σταδιοδρομία μας:

Η δεξιότητα αυτή σχετίζεται με την αλλαγή νοοτροπίας προσέγγισης εύρεσης εργασίας. Συγκεκριμένα, ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού προσεγγίζει την εύρεση εργασίας με την νοοτροπία του καταναλωτή και την αγορά προϊόντων. Δηλαδή, αν δεν υπάρχουν τα

προϊόντα στα ράφια των καταστημάτων, περιμένουμε «πότε έρθει το εμπόρευμα». Εν προκειμένω, αν δεν προσφέρονται θέσεις εργασίας από τις επιχειρήσεις, τις υπηρεσίες, τους οργανισμούς κλπ. και δεν υπάρχουν αγγελίες στις εφημερίδες, τότε περιμένουμε να δημιουργηθούν θέσεις εργασίας από άλλους. Ωστόσο, χρειάζεται εμείς οι ίδιοι να προωθήσουμε τον εαυτό μας, να σκεφτούμε με πρακτικό τρόπο τι εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές έχουμε και να πάρουμε πρωτοβουλίες και να σχεδιάσουμε το μέλλον μας. Η νεανική επιχειρηματικότητα, ως επαγγελματική επιλογή, αποτελεί ένα χρήσιμο παράδειγμα ανάληψης πρωτοβουλίας και προώθησης του εαυτού μας (ΕΟΠΠΕΠ, 2013: 7).

iii. Επαγγελματική Προσαρμοστικότητα: Η προσαρμοστικότητα είναι η δεξιότητα που βοηθά το άτομο να προσαρμόζεται στις αλλαγές που επέρχονται στην επαγγελματική του διαδρομή και να διαχειρίζεται αποτελεσματικά τις μεταβάσεις στα διάφορα περιβάλλοντα εργασίας (ΕΟΠΠΕΠ, 2013: 7).

iv. Επαγγελματική Ανθεκτικότητα: Η ανάπτυξη της δεξιότητας της επαγγελματικής ανθεκτικότητας βοηθά τα άτομα να διαχειρίζονται και αντιμετωπίζουν τις δυσκολίες και τα προβλήματα που προκύπτουν στην εργασία και γενικότερα στην σταδιοδρομία τους. Η αποφασιστικότητα, η ευελιξία, η θετική αυτοεκτίμηση, ο αυτοέλεγχος αποτελούν χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του ατόμου, που μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη της επαγγελματικής ανθεκτικότητας (ΕΟΠΠΕΠ, 2013: 7).

v. Αυτό-αποτελεσματικότητα στον σχεδιασμό της σταδιοδρομίας: Η αυτο-αποτελεσματικότητα στον σχεδιασμό της σταδιοδρομίας αφορά στην ικανότητα των ατόμων να λαμβάνουν τις κατάλληλες αποφάσεις για να διαχειρίζονται επιτυχώς και εύελικτα ζητήματα που σχετίζονται με την σταδιοδρομία τους (ΕΟΠΠΕΠ, 2013: 7).

vi. Θετικός Προσανατολισμός: Ο θετικός προσανατολισμός για το μέλλον συμβάλλει στη διερεύνηση του εαυτού μας, δηλαδή στο να κατανοήσουμε καλύτερα τον εαυτό μας και

την προσωπικότητά μας και να έχουμε θετικές σκέψεις για την εξέλιξή μας στο μέλλον. Με αυτό τον τρόπο, μπορούμε να ανταπεξέλθουμε και να διαχειριστούμε με θετικά συναισθήματα την πορεία της σταδιοδρομίας μας (ΕΟΠΠΕΠ, 2013: 7).

2. Διαμόρφωση Εξατομικευμένου Συστήματος Σχεδιασμού Σταδιοδρομίας και Επαγγελματικού Προσανατολισμού: Στο πλαίσιο σχεδιασμού της επαγγελματικής σας διαδρομής, ένα, ίσως, από τα πιο σημαντικά βήματα που χρειάζεται να ακολουθήσετε, είναι να διαμορφώσετε ένα εξατομικευμένο σύστημα σχεδιασμού της σταδιοδρομίας και του επαγγελματικού σας προσανατολισμού. Με άλλα λόγια να κάνετε μία αυτό-διερεύνηση και να σκιαγραφήσετε το προσωπικό και επαγγελματικό σας προφίλ (ΕΟΠΠΕΠ, 2013: 8 & Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων/Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (χ.χ.): 18). Δηλαδή:

- ✓ ποιο είναι ακριβώς το εκπαιδευτικό σας επίπεδο;
- ✓ τι προσόντα έχετε (πτυχίο, μεταπτυχιακό, ξένες γλώσσες, γνώσεις Η/Υ, εργασιακή εμπειρία, εθελοντική εργασία, συμμετοχή σε πολιτισμικά δρώμενα κ.λπ.);
- ✓ ποια είναι ακριβώς η εργασιακή σας κατάσταση;
- ✓ Ποια είναι τα δυνατά και αδύναμα σημεία σας;
- ✓ Ποια είναι τα ενδιαφέροντά σας;
- ✓ Χρειάζεται να αποκτήσετε ή να αναβαθμίσετε κάποιες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες [π.χ. πιστοποίηση ψηφιακής ικανότητας (Η/Υ)], μέσα από προγράμματα κατάρτισης ή τη συνέχιση των σπουδών σας για να διευκολύνετε την πρόσβασή σας στην αγορά εργασίας;
- ✓ Τι εκπαιδευτικές και τι επαγγελματικές επιλογές έχετε; Υπάρχουν εναλλακτικές διαδρομές μάθησης πέρα από την τυπική εκπαίδευση;
- ✓ Έχετε ένα αναλυτικό βιογραφικό σημείωμα (curriculum vitae – CV);
- ✓ Υπάρχουν άτομα που να θέλουν και να μπορούν να σας βοηθήσουν με τον σχεδιασμό της σταδιοδρομίας και της επαγγελματικής σας πορείας; (ΕΟΠΠΕΠ,

2013: 8 & Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων/Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (χ.χ.): 18).

Ο σχεδιασμός του ατομικού σας συστήματος ανάπτυξης σταδιοδρομίας και επαγγελματικού προσανατολισμού θα μπορούσε να συμβάλει στο να έχετε μία πλήρη εικόνα τόσο της προσωπικότητά σας όσο και των προσόντων που διαθέτετε, προκειμένου να ενεργοποιηθείτε περαιτέρω ως προς την εύρεση θέσης εργασίας, να ενημερωθείτε για τις εναλλακτικές διαδρομές μάθησης και απασχόλησης που υπάρχουν και να κάνετε τις κατάλληλες επιλογές που θα σας διευκολύνουν να ενταχθείτε ή να επανενταχθείτε στην αγορά εργασίας.

3. Βιογραφικό Σημείωμα (Curriculum Vitae – CV): Το βιογραφικό σημείωμα θεωρείται απαραίτητο εργαλείο στην προσπάθειά σας να βρείτε εργασία. Αρκετές φορές θα το δείτε να αναφέρεται CV. Πρόκειται για τα αρχικά των λατινικών λέξεων Curriculum Vitae που σημαίνουν η πορεία/ο κύκλος ζωής ενός ανθρώπου. Το βιογραφικό σημείωμα αποτελεί ένα από τα πιο βασικά εργαλεία παρουσίασης τους εαυτού μας. Ουσιαστικά είναι μία συνοπτική παρουσίαση των γνώσεων, των ικανοτήτων μας, των προσόντων μας και της εμπειρίας (π.χ. εργασιακή) που διαθέτουμε. Χρειάζεται να το έχετε και σε έντυπη μορφή αλλά και σε ηλεκτρονική, λόγω του ότι μπορεί να σας ζητηθεί να το αποστείλετε με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (email) (Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων/Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης, χ.χ.: 25 & 27-30, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 2016: <http://www.dasta.auth.gr/cmsitem.aspx?sid=2&id=195>).

Στόχος του βιογραφικού σημειώματος (CV) είναι να προσελκύσει το ενδιαφέρον του υποψήφιου εργοδότη σας και να του δημιουργήσει μία θετική εικόνα για εσάς ούτως ώστε να σας επιλέξει για την θέση εργασίας που σας ενδιαφέρει ή να περάσετε στο επόμενο στάδιο της διαδικασίας επιλογής που είναι η **προσωπική συνέντευξη** (Αριστοτέλειο

<http://www.dasta.auth.gr/cmsitem.aspx?sid=2&id=195>).

Να θυμάστε ότι ο υπεύθυνος της επιχείρησης, του φορέα, της υπηρεσίας κ.λπ, που είναι αρμόδιος για την επιλογή του υποψήφιου εργαζόμενου, ποτέ δεν αφιερώνει πολύ χρόνο για την ανάγνωση των βιογραφικών σημειωμάτων. Γι' αυτό το λόγο το βιογραφικό σας σημείωμα χρειάζεται να είναι λιτό, ευανάγνωστο και να συμπεριλαμβάνει με περιεκτικό τρόπο όλα τα προσόντα και τις γνώσεις σας (Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων/Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης, χ.χ.: 27-30).

Επιπλέον, το βιογραφικό σας σημείωμα ποτέ δεν θα πρέπει να είναι το ίδιο για όλες τις θέσεις εργασίας που σας ενδιαφέρουν. Με άλλα λόγια, χρειάζεται να συντάσσετε ξεχωριστό βιογραφικό σημείωμα ή να το προσαρμόζετε καταλλήλως, έτσι ώστε η παρουσίαση των προσόντων σας να επικεντρώνεται στα επιθυμητά προσόντα της θέσης εργασίας που διεκδικείτε (Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων/Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης, χ.χ.: 25 & 27-30, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 2016: <http://www.dasta.auth.gr/cmsitem.aspx?sid=2&id=195>).

Σύνταξη Βιογραφικού Σημειώματος: Δεν υπάρχει ένα συγκεκριμένο πρότυπο βιογραφικού σημειώματος, ούτε προκαθορισμένες ενότητες που πρέπει να συμπληρώσετε. Το βιογραφικό σημείωμα το γράφετε εσείς και διαμορφώνετε τις ενότητες με βάση τα προσόντα στα οποία θέλετε να εστιάσετε και τα προσόντα που ζητούν για την θέση εργασίας που σας ενδιαφέρει. Σε γενικές γραμμές, οι προτεινόμενες θεματικές ενότητες για ένα βιογραφικό σημείωμα είναι οι κάτωθι (Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων/Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης, χ.χ.: 25 & 27-30, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 2016: <http://www.dasta.auth.gr/cmsitem.aspx?sid=2&id=195>).

- Προσωπικά Στοιχεία

- Εκπαίδευση
- Επαγγελματική Εμπειρία
- Ξένες Γλώσσες
- Δεξιότητες ΤΠΕ (Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών) (ή Γνώσεις Η/Υ)
- Άλλες Δεξιότητες
- Κατάρτιση/Επιμόρφωση
- Διακρίσεις/Υποτροφίες (αν υπάρχουν)
- Συμμετοχή σε Ερευνητικά Προγράμματα (αν συμμετείχατε)
- Επιστημονικές Δημοσιεύσεις (αν υπάρχουν)
- Προσωπικά Ενδιαφέροντα
- Συστατικές Επιστολές

-Portfolio (περιλαμβάνει τα πιστοποιητικά και τις βεβαιώσεις των προσόντων σας, όπως αντίγραφα των πτυχίων, πιστοποιητικά επιμορφώσεων, ξένων γλωσσών, Η/Υ, διπλώματα κ.λπ.. Εάν δεν σας ζητάνε να τα επισυνάψετε, μαζί με το βιογραφικό σας σημείωμα, δεν χρειάζεται να τα συμπεριλάβετε. Ωστόσο, θα ήταν ωφέλιμο για εσάς, να κρατάτε το portfolio όταν θα σας καλέσουν για συνέντευξη, ούτως ώστε να το προσκομίσετε στην περίπτωση που σας ζητηθεί).

Προς διευκόλυνσή σας, σας προτείνουμε ως πρότυπο βιογραφικού σημειώματος το **"Europass"**. Δηλαδή το Ευρωπαϊκό Βιογραφικό Σημείωμα, το οποίο δημιουργήθηκε από τους φορείς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ούτως ώστε να υπάρχει αντιστοιχία των προσόντων μεταξύ των ατόμων που αναζητούν εργασία και κινούνται στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στο Παράρτημα του Εγχειριδίου μπορείτε να δείτε τη δομή του Βιογραφικού Σημειώματος "Europass". Επιπλέον, μπορείτε να κατεβάσετε τα έγγραφα του CV "Europass" [α) το πρότυπο CV σε μορφή .doc και β) τις οδηγίες συμπλήρωσής του σε μορφή .pdf] στην ελληνική γλώσσα ή αν επιθυμείτε σε άλλη γλώσσα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πατώντας στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://europass.cedefop.europa.eu/el/documents/curriculum-vitae/templates-instructions> (Cedefop & European Commission, 2016).

Συν τοις άλλοις, μπορείτε:

α) να ανατρέξετε στο **Διαδίκτυο** και να ψάξετε πρότυπα βιογραφικού σημειώματος ή

β) να επισκεφτείτε, εάν είναι εφικτό, τα **Γραφεία Διασύνδεσης των Τριτοβάθμιων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων**. Τα Γραφεία Διασύνδεσης των Τριτοβάθμιων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων παρέχουν πληροφορίες σε αποφοίτους του οικείου Τριτοβάθμιου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (δηλαδή χρειάζεται να έχετε αποφοιτήσει από το συγκεκριμένο Τριτοβάθμιο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα) σε σχέση με την διαδικασία εύρεσης εργασίας (τεχνικές αναζήτησης εργασίας, σύνταξη βιογραφικού σημειώματος, συνοδευτική επιστολή, συμβουλευτική για τα στάδια διαδικασίας μίας συνέντευξης επιλογής κ.λπ.). Επίσης διοργανώνουν ημερίδες συμβουλευτικής σταδιοδρομίας και επαγγελματικού προσανατολισμού. Στην περίπτωση, που κάποιος από εσάς δεν είστε απόφοιτος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή δεν έχετε τη δυνατότητα να επισκεφθείτε ένα Γραφείο Διασύνδεσης, μπορείτε **γ)** να επισκεφθείτε τις ιστοσελίδες των **Γραφείων Διασύνδεσης** και να ενημερωθείτε σχετικά. Μπορείτε να επισκεφτείτε τις ακόλουθες ιστοσελίδες: Γραφείο Διασύνδεσης Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης: <https://www.dasta.auth.gr/> (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 2016) και Γραφείο Διασύνδεσης Πανεπιστημίου Κρήτης: <http://www.dasta.uoc.gr/> (Πανεπιστήμιο Κρήτης, 2016).

4. Έγκυρη Πληροφόρηση - Ενημέρωση: Οι αποφάσεις που λαμβάνει ένα άτομο για την επαγγελματική του σταδιοδρομία, σε μεγάλο βαθμό εξαρτώνται από τις πληροφορίες και την ενημέρωση που λαμβάνει. Συγκεκριμένα, οι πληροφορίες (π.χ. ιστοσελίδες για αναζήτηση εργασίας) που έχουμε στη διάθεσή μας και ο τρόπος που τις αξιοποιούμε επηρεάζουν τόσο τις εκπαιδευτικές όσο και τις επαγγελματικές μας επιλογές. Η έλλειψη ενημέρωσης ή παραπληροφόρηση ή η ασυνείδητη παραποίηση των πληροφοριών από εμάς τους ίδιους λόγω προσωπικών μας προτιμήσεων ή προκαταλήψεων, οδηγεί πολλές φορές σε σύγχυση ή στο να κάνουμε μία λανθασμένη επιλογή. Από την άλλη, οι νέες πληροφορίες

δύναται να μας οδηγήσουν στο να αλλάξουμε τις επιλογές μας. Κατά συνέπεια, στο πλαίσιο σχεδιασμού του επαγγελματικού σας προσανατολισμού χρειάζεται η ενημέρωση που λαμβάνετε και οι πληροφορίες που δέχεστε και αξιοποιείτε να είναι (Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων/Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης, χ.χ.: 21):

- **Έγκυρες κι αξιόπιστες** –δηλ. πραγματικά να ισχύουν και να μπορούμε να στηριχτούμε σε αυτές,
- **Πρόσφατες** - επειδή οι συνθήκες και οι προϋποθέσεις συνεχώς αλλάζουν,
- **Σαφείς κι ολοκληρωμένες** -για να μας κατατοπίζουν πλήρως και με ακρίβεια.» (Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων/Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης, χ.χ.: 21)

5.2. Εναλλακτικές Διαδρομές Μάθησης (Εκπαίδευση – Κατάρτιση – Διά Βίου Μάθηση) και Απασχόλησης

- **Ο θεσμός των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ):** Όσοι NEETs από εσάς είσατε από 18 ετών και άνω και δεν έχετε ολοκληρώσει την υποχρεωτική δευτεροβάθμια εκπαίδευση, δηλαδή δεν έχετε απολυτήριο Γυμνασίου, μπορείτε να εγγραφείτε σε Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ). Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, ως θεσμός, αποτελούν μία εναλλακτική και καινοτόμα εκπαιδευτική επιλογή. Συμπεριλαμβάνονται στην εκπαίδευση ενηλίκων (Δια Βίου Μάθηση). Απευθύνονται σε όλους τους πολίτες που είναι από 18 ετών και άνω και δεν έχουν ολοκληρώσει την εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση. Η συνολική φοίτηση είναι διετής (18 μήνες-δύο εκπαιδευτικά έτη) και δωρεάν, τα μαθήματα διεξάγονται απογευματινές ώρες (Δευτέρα έως Παρασκευή) και το εβδομαδιαίο πρόγραμμα είναι συνολικά 25 ώρες. Διαθέτουν ευέλικτο πρόγραμμα σπουδών, το οποίο διαφέρει από το πρόγραμμα σπουδών της τυπικής εκπαίδευσης και χρησιμοποιούνται διδακτικές μέθοδοι εκπαίδευσης ενηλίκων και όχι το δασκαλοκεντρικό μοντέλο που εφαρμόζεται στην τυπική εκπαίδευση. Επιπλέον, παρέχονται υπηρεσίες συμβουλευτικής, καθώς σε κάθε ΣΔΕ υπάρχει ένας Σύμβουλος Σταδιοδρομίας και ένας

Σύμβουλος Ψυχολόγος (INEΔΙΒΙΜ, 2015a:
<https://www.inedivim.gr/%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%AC%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1/%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%B4%CE%B5%CF%8D%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B7%CF%82-%CE%B5%CF%85%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%AF%CE%B1%CF%82> & ΓΓΔΒΜΝΓ, 2013a: <http://www.gsae.edu.gr/el/geniki-ekpaidefsi-enilikon/deyteri-efkairia/s-d-e-sxoleia-deyteris-efkairias>).

Τα μαθήματα που διδάσκονται είναι: Ελληνική Γλώσσα, Μαθηματικά, Κοινωνική Εκπαίδευση, Πληροφορική, Αγγλική Γλώσσα, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Φυσικές Επιστήμες και Πολιτισμική-Αισθητική Αγωγή. Η επιτυχής ολοκλήρωση της φοίτησης σε ένα Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας οδηγεί στην απόκτηση τίτλου σπουδών ισότιμου με το απολυτήριο Γυμνασίου. Κατά συνέπεια, η φοίτηση σε ένα Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας συμβάλλει στο να αποκτήσετε βασικές γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες, οι οποίες και θα αναβαθμίσουν το εκπαιδευτικό σας επίπεδο αλλά και θα σας βοηθήσουν στην ενδυνάμωση της απασχολησιμότητάς σας (INEΔΙΒΙΜ, 2015a: <https://www.inedivim.gr/%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%AC%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1/%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%B4%CE%B5%CF%8D%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B7%CF%82-%CE%B5%CF%85%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%AF%CE%B1%CF%82>).

Περισσότερες Πληροφορίες για τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) μπορείτε να βρείτε:

1) Στην ιστοσελίδα του Ιδρύματος Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης (INEΔΙΒΙΜ, 2015a):
<https://www.inedivim.gr/%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%AC%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1/%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%B4%CE%B5%CF%8D%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B7%CF%82-%CE%B5%CF%85%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%AF%CE%B1%CF%82>

[CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1/%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%B4%CE%B5%CF%8D%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B7%CF%82-%CE%B5%CF%85%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%AF%CE%B1%CF%82.](http://www.gsaedu.gr/...)

2) Στην ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας Διά Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς (ΓΓΔΒΜΝΓ, 2013a): <http://www.gsaedu.gr/el/geniki-ekpaidefsi-enilikon/deyteri-efkairia/s-d-e-sxoleia-deyteris-efkairias>.

3) Για να βρείτε πληροφοριακά στοιχεία και για τα 62 Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας που λειτουργούν στην Ελλάδα (διεύθυνση, τηλέφωνα επικοινωνίας, fax, e-mail, website) πατήστε πάνω στους ακόλουθους συνδέσμους:

<http://www.gsaedu.gr/el/geniki-ekpaidefsi-enilikon/deyteri-efkairia/s-d-e-sxoleia-deyteris-efkairias/148-pliroforiaka-stoixeia-gia-ta-58-s-d-e> (ΓΓΔΒΜΝΓ, 2015) &

<https://www.inedivim.gr/sites/default/files/programs-seminars-educationalcare/files/20151006-sde-istoselida.pdf> (ΙΝΕΔΙΒΙΜ, 2015b).

- **Κέντρα Διά Βίου Μάθησης (ΚΔΒΜ):** Μία εναλλακτική επιλογή μάθησης για να αποκτήσετε δεξιότητες και ικανότητες προκειμένου να ενισχύσετε τις πιθανότητες πρόσβασης στην αγορά εργασίας είναι η συμμετοχή σε προγράμματα γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων τα οποία υλοποιούνται στα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης που λειτουργούν στους περισσότερους Δήμους της Ελλάδας. Τα ΚΔΒΜ απευθύνονται σε όλους τους ενήλικες, ανεξαρτήτως εκπαιδευτικού επιπέδου, εργασιακής κατάστασης (άνεργοι ή εργαζόμενοι), ηλικίας φύλου κ.λπ., είναι δωρεάν, και η επιτυχής ολοκλήρωση του οδηγεί στην απόκτηση βεβαίωσης συμμετοχής/παρακολούθησης του εκπαιδευτικού προγράμματος (ΙΝΕΔΙΒΙΜ, 2015c:

<https://www.inedivim.gr/%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%AC%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1/kdvm-ap7-ap8?lang=el>).

Στα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης έχετε τη δυνατότητα να επιλέξετε να συμμετάσχετε σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων από θεματικά πεδία, τα οποία αποτυπώνουν τις ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές στο πεδίο της Διά Βίου Μάθησης. Με άλλα λόγια, τα προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων που υλοποιούνται στα ΚΔΒΜ οδηγούν στην απόκτηση δεξιοτήτων και ικανοτήτων που θεωρούνται απαραίτητες τόσο για την προσωπική εξέλιξη ενός ατόμου όσο και για την επαγγελματική του διαδρομή, συμπεριλαμβανομένης της εύρεσης εργασίας (INEΔΙΒΙΜ, 2016c: <https://www.inedivim.gr/%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%AC%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1/kdvm-ap7-ap8?lang=el>):

Θεματικές Ενότητες Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων:

«-Οικονομία – Επιχειρηματικότητα

-Ποιότητα ζωής – Περιβάλλον

-Νέες Τεχνολογίες

-Γλώσσα και Επικοινωνία

-Κοινωνικές Δεξιότητες και Δράσεις

-Πολιτισμός και Τέχνη

-Προγράμματα Ευάλωτων Κοινωνικά Ομάδων» (INEΔΙΒΙΜ, 2015c: <https://www.inedivim.gr/%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%AC%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1/kdvm-ap7-ap8?lang=el>).

Για περισσότερες πληροφορίες για τα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης, τα εκπαιδευτικά προγράμματα που έχουν υλοποιηθεί έως τώρα, καθώς και για τα ΚΔΒΜ που υπάρχουν στον Δήμο που διαμένετε, μπορείτε να επισκεφθείτε το ακόλουθο portal των Κέντρων

Διά Βίου Μάθησης: www.kdvm.gr (ΚΔΒΜ, 2013). Ωστόσο, για να ενημερωθείτε για τα εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποιούνται στον Δήμο σας, τα τμήματα, τις εγγραφές, την έναρξη των τμημάτων κ.λπ. χρειάζεται να απευθυνθείτε στον εκάστοτε Δήμο σας (INEΔΙΒΙΜ: 2015c: <https://www.inedivim.gr/%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%AC%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1/kdvm-ap7-ap8?lang=el>) ή στο πλησιέστερο Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ) προκειμένου να σας καθοδηγήσουν σε σχέση με τα βήματα που χρειάζεται να ακολουθήσετε.

- **Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Δημόσια και Ιδιωτικά):** Τα Δημόσια και Ιδιωτικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΔΙΕΚ & ΠΕΚ) ανήκουν στην αρχική επαγγελματική κατάρτιση και παρέχουν στους καταρτιζομένους εξειδικευμένες (επιστημονικές, τεχνικές & πρακτικές), ανά επιλεγόμενη ειδικότητα, δεξιότητες και ικανότητες με στόχο την άμεση ένταξη των καταρτιζομένων στην αγορά εργασίας. Απευθύνονται σε αποφοίτους Γυμνασίου και Λυκείου (ΓΓΔΒΜΝΓ, 20 (ΓΓΔΒΜΝΓ, 2013b: <http://www.gsae.edu.gr/el/epaggelmatiki-katartisi/i-e-k-institoyta-epaggelmatikis-katartisis/filosofia-kai-programma-spoudon>).

Τα άτομα που φοιτούν σε ΔΙΕΚ και ΠΕΚ παρακολουθούν υποχρεωτικά θεωρητικά, εργαστηριακά και μικτά μαθήματα, ενώ διενεργούνται εξετάσεις προόδου στη διάρκεια κάθε εξαμήνου και τελικές εξετάσεις στο τέλος κάθε εξαμήνου. Η φοίτηση τόσο στα ΔΙΕΚ όσο και στα ΠΕΚ περιλαμβάνει την καταβολή διδάκτρων. Ωστόσο τα δίδακτρα στα ΔΙΕΚ είναι πιο χαμηλά σε σύγκριση με τα αντίστοιχα των ΠΕΚ (ΓΓΔΒΜΝΓ, 2013b: <http://www.gsae.edu.gr/el/epaggelmatiki-katartisi/i-e-k-institoyta-epaggelmatikis-katartisis/filosofia-kai-programma-spoudon>).

Τα άτομα που ολοκληρώνουν επιτυχώς την κατάρτισή τους σε Δημόσιο ή Ιδιωτικό ΙΕΚ λαμβάνουν Βεβαίωση Επαγγελματικής Κατάρτισης. Η Βεβαίωση Επαγγελματικής Κατάρτισης τους δίνει το δικαίωμα να συμμετάσχουν στις εξετάσεις πιστοποίησης

αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης για την απόκτηση Διπλώματος Επαγγελματικής Κατάρτισης επιπέδου μετα-δευτεροβάθμιας επαγγελματικής κατάρτισης, οι οποίες διενεργούνται από τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ) (ΕΟΠΠΕΠ, 2016: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/qualification-certificate/certificate-of-qualifications/certificate-graduates>) (για να μάθετε περισσότερα για την διαδικασία πιστοποίησης της Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης Αποφοίτων ΙΕΚ, πατήστε πάνω στον προαναφερθέντα σύνδεσμο). Επιπλέον, τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων των ΙΕΚ καθορίζονται πάλι από τον ΕΟΠΠΕΠ (βλ. παρακάτω: Πιστοποίηση Προσόντων και Επαγγελματικά Περιγράμματα)

Αναλυτικές πληροφορίες για την **Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση** μπορείτε να βρείτε:

α) στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (2015): <https://www.minedu.gov.gr/texniki-ekpaideusi-2/to-thema-texniki-ekpaideusi> &

β) στην ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας Διά Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς (2013c): <http://www.gsae.edu.gr/el/epaggelmatiki-katartisi/mathe-gia-tin-epaggelmatiki-katartisi>.

- **Προπτυχιακές και Μεταπτυχιακές Σπουδές:** Αναμφίβολα, οι μεταπτυχιακές σπουδές αποτελούν ένα σημαντικό "διαβατήριο" για την είσοδο ή την επανένταξή σας στην απασχόληση. Προσφέρουν εξειδίκευση πάνω σε ένα συγκεκριμένο αντικείμενο σπουδών και σας εφοδιάζουν με υψηλού επιπέδου γνώσεις και ικανότητες, οι οποίες ενισχύουν τις πιθανότητες εισόδου ή επανένταξής σας στην αγορά εργασίας.

➤ **Προπτυχιακές Σπουδές:**

1) Πανελλαδικές Εξετάσεις: Εάν είστε κάτοχοι απολυτηρίου Λυκείου (Γενικού ή Ενιαίου ή άλλου τύπου Λυκείου), ή αντίστοιχου Σχολείου Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ή Δευτεροβάθμιου Κύκλου Σπουδών Επαγγελματικού Λυκείου, ή ισότιμου τίτλου Επαγγελματικού Λυκείου (πτυχίο Β΄ κύκλου ΤΕΕ, ΤΕΛ, ΕΠΑ) και θέλετε να εισαχθείτε στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, χρειάζεται να συμμετάσχετε στις πανελλαδικές εξετάσεις. Που διενεργούνται κάθε χρόνο. Η υποβολή αιτήσεων-δηλώσεων για συμμετοχή στις πανελλαδικές εξετάσεις γίνεται συνήθως τον Φεβρουάριο. Μπορείτε να ενημερωθείτε σχετικά για το σύστημα εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση καθώς και για τις εγκύκλιους υποβολής αίτησης-δήλωσης για συμμετοχή στις πανελλαδικές εξετάσεις εδώ: <https://www.minedu.gov.gr/exetaseis-2/epal-m/epal-aitisi-panel> (Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, 2016a) & <https://www.minedu.gov.gr/exetaseis-2/epal-m/epal-aitisi-panel/17872-09-02-16-ypovoli-aitisis-gia-tis-panelladikes-eksetaseis-4> (Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, 2016b).

2) Κατατακτήριες Εξετάσεις: Όσοι είστε κάτοχοι πτυχίου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και σας ενδιαφέρει να συνεχίσετε τις σπουδές σας και να αποκτήσετε ένα **δεύτερο τίτλο σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (δεύτερο πτυχίο)** που να έχει, φυσικά, συνάφεια με τον αντικείμενο των προηγούμενων σπουδών σας, έχετε τη δυνατότητα να δώσετε **κατατακτήριες εξετάσεις** και να φοιτήσετε, εάν επιλεγείτε, στο Τμήμα της επιλογής σας. Για να ενημερωθείτε για τις κατατακτήριες εξετάσεις που διενεργούνται στο εκάστοτε Τμήμα (πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος, αριθμός υποψήφιων εισακτέων, ύλη κατατακτήριων εξετάσεων, περίοδος διεξαγωγής εξετάσεων κ.λπ.) μπορείτε να ενημερωθείτε από την ιστοσελίδα του Τμήματος που σας ενδιαφέρει να δώσετε κατατακτήριες εξετάσεις ή να επικοινωνήσετε με την Γραμματεία του Τμήματος. Επίσης, μπορείτε να ενημερωθείτε και από τα Γραφεία Διασύνδεσης των Τριτοβάθμιων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.

- **Μεταπτυχιακές Σπουδές:** Στην Ελλάδα υλοποιούνται ένας μεγάλος αριθμός Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) διαφόρων γνωστικών αντικειμένων ανά επιστημονικό πεδίο. Αρκετά ΠΜΣ στην Ελλάδα είναι δωρεάν, ενώ σε κάποια άλλα καταβάλλονται δίδακτρα. Επιπλέον, η διαδικασία επιλογής για συμμετοχή σε ένα ΠΜΣ πραγματοποιείται είτε με εξετάσεις είτε με προσωπική συνέντευξη. Επιπλέον, έχετε τη δυνατότητα να πραγματοποιήσετε μεταπτυχιακές σπουδές εξ αποστάσεως, καθώς υπάρχουν Πανεπιστήμια στην Ελλάδα και στην Κύπρο που υλοποιούν προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών εξ αποστάσεως.

Για να ενημερωθείτε αναλυτικά για τις μεταπτυχιακές σπουδές και τα προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών που υπάρχουν, μπορείτε να επισκεφθείτε ή να επικοινωνήσετε με τα Γραφεία Διασύνδεσης των Τριτοβάθμιων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και τις εκάστοτε Γραμματείες των Τμημάτων. Εναλλακτικά, μπορείτε να επισκεφθείτε τις αντίστοιχες ιστοσελίδες τους, όπου είναι αναρτημένα τα εκάστοτε ΠΜΣ.

- **Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ):** Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ) είναι Δημόσιο Πανεπιστήμιο, ισότιμο με τα υπόλοιπα Πανεπιστήμια της Ελλάδας και παρέχει ανοικτή και εξ αποστάσεως προπτυχιακή, μεταπτυχιακή εκπαίδευση, καθώς και επιμόρφωση, στα πεδία των Ανθρωπιστικών Επιστημών, των Εφαρμοσμένων Τεχνών, των Θετικών Επιστημών και Τεχνολογίας και των Κοινωνικών Επιστημών. Το ΕΑΠ παρέχει όλα τα επαγγελματικά δικαιώματα που προβλέπει το ισχύον νομικό πλαίσιο της χώρας και παρέχει πτυχία α) Πτυχία, β) Μεταπτυχιακά Διπλώματα Ειδίκευσης (Masters), γ) Διδακτορικά Διπλώματα, δ) Πιστοποιητικά Προπτυχιακής και Μεταπτυχιακής Επιμόρφωσης και ε) Πιστοποιητικά Παρακολούθησης Θεματικών Ενοτήτων (ΘΕ) (ΕΑΠ, 2016α: <https://www.eap.gr/el/>). Επιπλέον, οι συμμετέχοντες σε προπτυχιακά

προγράμματα σπουδών ή μεταπτυχιακά προγράμματα ειδίκευσης επιβαρύνονται με την καταβολή οικονομικής συμμετοχής. Για αναλυτικές πληροφορίες όσον αφορά στην οικονομική συμμετοχή, πατήστε στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://www.eap.gr/el/ekpaideysh/48-ekpaidefsi/236-a3b4c37111efdcdfcc456c89aba0aa5> (ΕΑΠ, 2016b).

Όσον αφορά στην απόκτηση Πτυχίου, δικαίωμα εγγραφής έχουν όσοι κατέχουν απολυτήριο Λυκείου, ή ισότιμου ή αντίστοιχου Τίτλου Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του εσωτερικού ή της αλλοδαπής. Απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση πτυχίου είναι η επιτυχής παρακολούθηση και εξέταση 12 Θεματικών Ενοτήτων τουλάχιστον (ΕΑΠ, 2016c: <https://www.eap.gr/el/ekpaideysh/48-ekpaidefsi/227-f5eeacdee5e910a40eb9f1605a3cf639>).

Στην περίπτωση που σας ενδιαφέρει να αποκτήσετε **Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (Master)** χρειάζεται να γνωρίζετε ότι απαραίτητη προϋπόθεση είναι η κατοχή πτυχίου ή διπλώματος Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, που να έχει συνάφεια με το γνωστικό αντικείμενο του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (Master). Επιπλέον, οι εγγεγραμμένοι φοιτητές πρέπει να έχουν παρακολουθήσει και να έχουν εξεταστεί επιτυχώς σε τουλάχιστον τέσσερις θεματικές ενότητες και να έχουν εκπονήσει διπλωματική εργασία (ΕΑΠ, 2016c: <https://www.eap.gr/el/ekpaideysh/48-ekpaidefsi/227-f5eeacdee5e910a40eb9f1605a3cf639>).

Η απόκτηση **Διδακτορικού Διπλώματος** προϋποθέτει α) την κατοχή μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης, που να έχει συνάφεια με το γνωστικό

αντικείμενο του θέματος της διδακτορικής διατριβής, καθώς φυσικά γ) και τη συγγραφή διδακτορικής διατριβής. Όλη η διαδικασία εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής (επίβλεψη, έλεγχος και έγκριση της διδακτορικής διατριβής) καθορίζεται με βάση της υφιστάμενες διατάξεις περί ΑΕΙ στην Ελλάδα και εξειδικεύεται από τον Εσωτερικό Κανονισμό Διδακτορικών Διατριβών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ, 2016c: <https://www.eap.gr/el/ekpaideysh/48-ekpaidefsi/227-f5eeacdee5e910a40eb9f1605a3cf639>).

Πιστοποιητικά Προπτυχιακής Επιμόρφωσης: Στην περίπτωση που αναζητάτε να παρακολουθήσετε κάποιο πρόγραμμα επιμόρφωσης, το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο παρέχει προγράμματα προπτυχιακής επιμόρφωσης, που έχουν συγκεκριμένη χρονική διάρκεια και περιλαμβάνουν από 1 έως 11 Θεματικές Ενότητες. Η παρακολούθηση ενός προγράμματος προπτυχιακής επιμόρφωσης στο ΕΑΠ, οδηγεί στην απονομή Πιστοποιητικού Προπτυχιακής Επιμόρφωσης (ΕΑΠ, 2016c: <https://www.eap.gr/el/ekpaideysh/48-ekpaidefsi/227-f5eeacdee5e910a40eb9f1605a3cf639>).

Αντιστοίχως, υπάρχουν και Προγράμματα Μεταπτυχιακής Επιμόρφωσης. Δικαίωμα συμμετοχής έχουν οι κάτοχοι πτυχίου ή διπλώματος ανώτατης εκπαίδευσης. Τα Προγράμματα Μεταπτυχιακής Επιμόρφωσης στο ΕΑΠ είναι συγκεκριμένης χρονικής διάρκειας, η οποία καθορίζεται από την Σύγκλητο του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, και είναι μικρότερη από τη χρονική διάρκεια ενός μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης. Η παρακολούθηση ενός Προγράμματος Μεταπτυχιακής Επιμόρφωσης οδηγεί στην απονομή Πιστοποιητικού Μεταπτυχιακής Επιμόρφωσης (ΕΑΠ, 2016c:

<https://www.eap.gr/el/ekpaideysh/48-ekpaidefsi/227-f5eeacdee5e910a40eb9f1605a3cf639>.

Τέλος, το ΕΑΠ απονέμει **Πιστοποιητικά Παρακολούθησης Θεματικών Ενοτήτων (ΘΕ)**, έπειτα από αίτηση των φοιτητών του ΕΑΠ ότι δεν επιθυμούν να ολοκληρώσουν το Πρόγραμμα Σπουδών στο οποίο φοιτούν. Για την απόκτηση Πιστοποιητικού Παρακολούθησης ΘΕ απαιτείται η επιτυχής εξέταση σε μία ή περισσότερες Θεματικές Ενότητες του Προγράμματος Σπουδών (ΕΑΠ, 2016c: <https://www.eap.gr/el/ekpaideysh/48-ekpaidefsi/227-f5eeacdee5e910a40eb9f1605a3cf639>).

Αξίζει να αναφερθεί, ότι το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο διαθέτει Κέντρο Συμβουλευτικής και Ψυχολογικής Υποστήριξης (ΚεΣυΨΥ), το οποίο παρέχει δωρεάν υπηρεσίες συμβουλευτικής και ψυχολογικής υποστήριξης τόσο στους φοιτητές όσο και στο διοικητικό και εκπαιδευτικό προσωπικό του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Συγκεκριμένα, παρέχει: α) υπηρεσίες ατομικής συμβουλευτικής είτε δια ζώσης, δηλαδή από κοντά στα γραφεία του Κέντρου Συμβουλευτικής και Ψυχολογικής Υποστήριξης στην Πάτρα και στην Αθήνα, είτε μέσω τηλεδιάσκεψης, β) υπηρεσίες ομαδικής συμβουλευτικής (group counseling), γ) υπηρεσίες τηλεσυμβουλευτικής και δ) εργαλεία αυτοβοήθειας. Στην ενότητα εργαλεία αυτοβοήθειας της ιστοσελίδας του ΚεΣυΨΥ μπορείτε να βρείτε υλικό που σχετίζεται με το άγχος: http://kesypsy.eap.gr/?page_id=7424 (ΕΑΠ/ΚεΣυΨΥ, 2016: <http://kesypsy.eap.gr/>).

Για να δείτε την ιστοσελίδα του ΚεΣυΨΥ και να ενημερωθείτε αναλυτικά για τις υπηρεσίες που παρέχει πατήστε πάνω στον ακόλουθο σύνδεσμο:
<http://kesypsy.eap.gr/>.

- **Πιστοποίηση Προσόντων και Επαγγελματικών Περιγραμμάτων:** Ο Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ) είναι ο επιτελικός φορέας διοίκησης του Εθνικού Δικτύου Διά Βίου Μάθησης και το έργο του αφορά στον σχεδιασμό και στην ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Πιστοποίησης των προσόντων που αποκτήθηκαν από την μη-τυπική εκπαίδευση, δηλαδή την αρχική και συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση και την γενική εκπαίδευση ενηλίκων. Επιπλέον είναι ο θεσμικό φορέας για την ανάπτυξη και την εφαρμογή του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων και την αντιστοίχισή του με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (ΕΟΠΠΕΠ, 2016a: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/eoppep/identity>).

Εάν επιθυμείτε να μάθετε, σε ποιο από τα επίπεδα του **Εθνικού Πλαισίου Προσόντων** κατατάσσονται τα προσόντα σας, δηλαδή οι τίτλοι σπουδών που έχετε αποκτήσει από την τυπική εκπαίδευση ή από την Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση μετά από πιστοποίηση, μπορείτε να επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του ΕΟΠΠΕΠ και να ενημερωθείτε αναλυτικώς και για τα 8 επίπεδα του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων. Τα 8 επίπεδα καλύπτουν όλα τα προσόντα/τίτλους σπουδών που αποκτώνται από το τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα, δηλαδή από την Πρωτοβάθμια έως την Ανώτατη Εκπαίδευση καθώς και τα προσόντα/τίτλους σπουδών που αποκτώνται από την Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση μετά από πιστοποίηση (ΕΟΠΠΕΠ, 2016b: <http://www.nqf.gov.gr/index.php> & ΕΟΠΠΕΠ, 2016c: <http://www.nqf.gov.gr/index.php/ta-8-epipeda>).

Το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων αποτελεί τόσο για εσάς όσο και για όλους τους πολίτες ανεξαιρέτως που αναζητούν εργασία, επιθυμούν να αλλάξουν εκπαιδευτική διαδρομή ή θέλουν να μετακινηθούν σε άλλη ευρωπαϊκή χώρα, ένα πολύτιμο εργαλείο, καθώς κατατάσσει τα προσόντα σε ένα κοινό για όλα τα άτομα Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων, και τα αντιστοιχεί με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων με ποιοτικούς και διαφανείς όρους και διαδικασίες (ΕΟΠΠΕΠ, 2016b: <http://www.nqf.gov.gr/index.php>).

Για να ενημερωθείτε σχετικά με το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων και τα 8 επίπεδα κατάταξης των προσόντων/τίτλων σπουδών, παρακαλώ πατήστε εδώ: <http://www.nqf.gov.gr/index.php> & <http://www.nqf.gov.gr/index.php/ta-8-epipeda>.

Επιπροσθέτως, όσοι είστε κάτοχοι τίτλων σπουδών που αποκτήθηκαν από την Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση και από τα ΙΕΚ μπορείτε να αναζητήσετε ποια είναι τα **επαγγελματικά σας δικαιώματα**, πατώντας πάνω στον σύνδεσμο (ΕΟΠΠΕΠ, 2016d): <http://www.eoppep.gr/index.php/el/qualification-certificate/professional-rights#%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%BF%CE%B8%CE%B5%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%87%CF%85%CF%81%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%BF-%CE%B5%CF%80%CE%AC%CE%B3%CE%B3%CE%B5%CE%BB%CE%BC%CE%B1>.

Για περισσότερες πληροφορίες σε σχέση με τα Επαγγελματικά Δικαιώματα και την κατηγοριοποίηση των επαγγελματιών Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Μεταδευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, παρακαλώ πατήστε εδώ:

<http://www.eopper.gr/index.php/el/qualification-certificate/professional-rights#%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%AF%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CE%B5%CF%80%CE%B1%CE%B3%CE%B3%CE%B5%CE%BB%CE%BC%CE%AC%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%BF%CE%B2%CE%AC%CE%B8%CE%BC%CE%B9%CE%B1%CF%82-%CE%B5%CF%80%CE%B1%CE%B3%CE%B3%CE%B5%CE%BB%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82-%CE%B5%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%AF%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%BF%CE%B2%CE%AC%CE%B8%CE%BC%CE%B9%CE%B1%CF%82-%CE%B5%CF%80%CE%B1%CE%B3%CE%B3%CE%B5%CE%BB%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82-%CE%B5%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%AF%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC%CF%81%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%B7%CF%82.>

Ανάπτυξη και Πιστοποίηση Επαγγελματικών Περιγραμμάτων: Όσοι είστε απόφοιτοι Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης ή ενδιαφέρεστε να ακολουθήσετε τη συγκεκριμένη εκπαιδευτική διαδρομή, μπορείτε να μάθετε αναλυτικά για το επάγγελμα ή/και την ειδικότητα που σας ενδιαφέρει μέσω των Επαγγελματικών Περιγραμμάτων. Συγκεκριμένα τα Επαγγελματικά Περιγράμματα συνιστούν μία πλήρη περιγραφή ενός επαγγέλματος. Ένα Επαγγελματικό Περιγραμμά περιλαμβάνει :

- *«τίτλος - ορισμός του επαγγέλματος ή/και της ειδικότητας*
- *ιστορική αναδρομή και εξέλιξή του*
- *ισχύον νομοθετικό πλαίσιο*
- *ανάλυση του επαγγέλματος ή/και της ειδικότητας σε προδιαγραφές*
- *απαραίτητες Γνώσεις, Δεξιότητες, Ικανότητες για την άσκησή του*
- *προτεινόμενες διαδρομές για την απόκτηση των απαιτούμενων επαγγελματικών προσόντων*
- *ενδεικτικοί τρόποι αξιολόγησης των γνώσεων, δεξιοτήτων, ικανοτήτων»*

ΕΟΠΠΕΠ, 2016ε: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/structure-and-program-certification/workings/questions-ep>).

Η ανάπτυξη και η πιστοποίηση των Επαγγελματικών Περιγραμμάτων αποσκοπεί στην ολοκληρωμένη περιγραφή και ανάλυση των επαγγελμάτων που αποκτώνται μέσω της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, καθώς και η αναλυτική καταγραφή των διαδρομών μέσω των οποίων αποκτώνται τα προσόντα (γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες), που είναι απαραίτητα για την άσκηση του εκάστοτε επαγγέλματος (ΕΟΠΠΕΠ, 2016ε: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/structure-and-program-certification/workings/legal-ep>). Επιπροσθέτως, τα πιστοποιημένα επαγγελματικά περιγράμματα αφορούν σε επαγγέλματα που έχουν υψηλή ζήτηση στην αγορά εργασίας, αναβαθμίζουν τα προσόντα των ατόμων και συμβάλλουν

στην αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων από την αγορά εργασίας. Έως σήμερα ο ΕΟΠΠΕΠ έχει αναπτύξει και πιστοποιήσει 203 επαγγελματικά περιγράμματα (ΕΟΠΠΕΠ, 2016ε: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/structure-and-program-certification/workings/questions-ep>).

Για να ενημερωθείτε αναλυτικά για την ανάπτυξη και την πιστοποίηση των επαγγελματικών περιγραμμάτων, πατήστε εδώ: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/structure-and-program-certification/workings>.

Για να δείτε τον **κατάλογο των επαγγελματικών περιγραμμάτων**, πατήστε εδώ: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/structure-and-program-certification/workings/katalogos-ep> (ΕΟΠΠΕΠ, 2016f).

Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός: Στην ιστοσελίδα του ΕΟΠΠΕΠ μπορείτε να βρείτε έναν πλήρη οδηγό για ζητήματα συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού που αφορά στην ανάπτυξη της σταδιοδρομίας νέων και ενηλίκων. Οι υπηρεσίες Δια βίου Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Δια βίου ΣυΕΠ) ή Διά βίου Συμβουλευτικής Σταδιοδρομίας που προσφέρει ο ΕΟΠΠΕΠ, παρέχονται από εξειδικευμένους Συμβούλους Επαγγελματικού Προσανατολισμού – Συμβούλους Σταδιοδρομίας είτε μέσω ομαδικών συναντήσεων-σεμιναρίων ΣυΕΠ είτε εξατομικευμένα [ατομική συμβουλευτική δια ζώσης ή εξ αποστάσεως (μέσω των νέων τεχνολογιών)]. Τα Προγράμματα Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού στοχεύουν στο να αποκτήσουν οι ενδιαφερόμενοι τις απαραίτητες γνώσεις για να σχεδιάζουν ή να επανασχεδιάζουν την σταδιοδρομία τους και να λαμβάνουν αποφάσεις ως προς τις εκπαιδευτικές ή/και επαγγελματικές τους διαδρομές (ΕΟΠΠΕΠ, 2016g:

<http://www.eoppep.gr/index.php/el/work-guidance-and-consulting/developing-careers-adult/what-is-career-counseling>).

Για να διαβάσετε το ενημερωτικό έντυπο για τις υπηρεσίες συμβουλευτικής επαγγελματικού προσανατολισμού και σταδιοδρομίας, πατήστε εδώ: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/work-guidance-and-consulting/developing-careers-adult/public-services-syep> (ΕΟΠΠΕΠ, 2016h).

Συν τοις άλλους, στην ιστοσελίδα του ΕΟΠΠΕΠ, στο πεδίο «Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός (ΣυΕΠ)» μπορείτε να βρείτε τις **Δημόσιες Υπηρεσίες σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, που παρέχουν δωρεάν υπηρεσίες συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού** και να απευθυνθείτε σ' αυτές για να σας καθοδηγήσουν ως προς τον σχεδιασμό της σταδιοδρομίας σας και τις εκπαιδευτικές ή επαγγελματικές διαδρομές που υπάρχουν (αναζητήστε τις πατώντας εδώ: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/work-guidance-and-consulting/developing-careers-adult/public-services-syep> (ΕΟΠΠΕΠ, 2016h).

Επιπλέον, ανάλογα με το αν είστε έφηβος ή ενήλικας ο ΕΟΠΠΕΠ παρέχει τις κάτωθι διαδικτυακές υπηρεσίες συμβουλευτικής σταδιοδρομίας και επαγγελματικού προσανατολισμού:

- ✓ **Διαδραστική Πύλη Εφήβων:** Πρόκειται για μία διαδικτυακή πύλη συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού και απευθύνεται σε εφήβους που σχεδιάζουν τη σταδιοδρομία τους και σε μαθητές Γυμνασίου/Λυκείου. Η Διαδραστική Πύλη Εφήβων διευκολύνει α) τους εφήβους να αποκτήσουν και να αναπτύξουν δεξιότητες δια βίου διαχείρισης σταδιοδρομίας, β) να ενημερωθούν για τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες που υπάρχουν στην Ελλάδα και την Ευρώπη, γ) να γνωρίσουν τα επαγγέλματα και το πεδίο της αγοράς εργασίας, δ) στην καλλιέργεια κουλτούρας σε σχέση με την Διά Βίου Μάθηση (ΕΟΠΠΕΠ,

2016i: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/work-guidance-and-consulting/developing-careers-adult/interactive-teen-portal>).

Μπορείτε να επισκεφθείτε τη Διαδραστική Πύλη Εφήβων πατώντας εδώ: <http://www.eoppep.gr/teens/> (ΕΟΠΠΕΠ, 2016j).

- ✓ **Ευρωπαϊκή Πύλη Δεδομένων Εκπαιδευτικών Ευκαιριών “Learning Opportunities and Qualifications in Europe”**: Στην Ευρωπαϊκή Πύλη Δεδομένων “Learning Opportunities and Qualifications in Europe” μπορείτε να βρείτε πληροφορίες και links για δυνατότητες μάθησης ή σπουδών (γενική εκπαίδευση, επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, εκπαίδευση ενηλίκων, εξ αποστάσεως εκπαίδευση κλπ.) που υπάρχουν στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανά γνωστικό πεδίο (π.χ. τουρισμός, μαθηματικά και στατιστική, εμπόριο, εκπαίδευση και κατάρτιση κ.λπ.), εκπαιδευτικό επίπεδο ή χώρα. Επίσης, μπορείτε να ενημερωθείτε για το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων, τα Εθνικά Πλαίσια Προσόντων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την αντιστοίχιση προσόντων στα Εθνικά Πλαίσια Προσόντων χωρών της Ε.Ε. ανά γνωστικό πεδίο, χώρα και επίπεδο στο Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων (ΕΟΠΠΕΠ, 2016k: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/work-guidance-and-consulting/developing-careers-adult/base-educational-opportunities-proigios> & European Commission, 2016: <http://ec.europa.eu/ploteus/>).

Για να επισκεφθείτε την Ευρωπαϊκή Πύλη Δεδομένων Εκπαιδευτικών Ευκαιριών “Learning Opportunities and Qualifications in Europe”, πατήστε εδώ: <http://ec.europa.eu/ploteus/>.

✓ **Πύλη δια βίου Ανάπτυξης Σταδιοδρομίας Ενηλίκων:** Αν είστε ενήλικας NEET, η Πύλη δια βίου Ανάπτυξης Σταδιοδρομίας Ενηλίκων παρέχει υπηρεσίες συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού πάνω σε θέματα:

α) Εκπαίδευσης και Κατάρτισης Ενηλίκων.

β) Αναζήτηση Σπουδών και Εργασίας στην Ευρώπη.

γ) Δια Βίου Διαχείρισης Σταδιοδρομίας (βίντεο επαγγελματικών τομέων, φάκελος σχεδιασμού σταδιοδρομίας (e-Portfolio), τεστ επαγγελματικού προσανατολισμού, βοηθήματα ανάπτυξης σταδιοδρομίας).

γ) Απασχόλησης και Αγοράς Εργασίας (επαγγέλματα και επαγγελματικά δικαιώματα, φορείς ενημέρωσης για τις υφιστάμενες τάσεις στην αγορά εργασίας).

δ) Αντιμετώπισης της ανεργίας (φάκελος σχεδιασμού σταδιοδρομίας (e-Portfolio), οδηγίες για συνέντευξη επιλογής, βιογραφικό σημείωμα, συνοδευτική επιστολή κ.ά).

ε) Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας.

στ) Ευκαιρίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και σταδιοδρομίας για ΑμεΑ.

ζ) Τρέχοντα νέα, ανακοινώσεις, προκηρύξεις θέσεων διαγωνισμών, προσλήψεων κ.λπ. (ΕΟΠΠΕΠ, 2016): <http://e-stadiodromia.eoppep.gr/>).

Για να επισκεφθείτε την Πύλη δια βίου Ανάπτυξης Σταδιοδρομίας Ενηλίκων, πατήστε πάνω στον σύνδεσμο: <http://e-stadiodromia.eoppep.gr/>.

- ✓ **Εργαλεία Αυτοβοήθειας:** Τα Εργαλεία Αυτοβοήθειας αποτελούν οδηγούς-εγχειρίδια ως προς την ανάπτυξη δεξιοτήτων δια βίου διαχείρισης της σταδιοδρομίας, κινητικότητας στην Ευρώπη, αντιμετώπισης της ανεργίας και ανάπτυξης ενός ατομικού συστήματος σταδιοδρομίας (ΕΟΠΠΕΠ, 2016m: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/work-guidance-and-consulting/developing-careers-adult/self-help-tools>).

Για να δείτε το περιεχόμενο των εγχειριδίων και να τα διαβάσετε, πατήστε εδώ: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/work-guidance-and-consulting/developing-careers-adult/self-help-tools>.

- ✓ **Επαγγελματικές Μονογραφίες:** Αν ανατρέξετε στον σύνδεσμο: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/work-guidance-and-consulting/developing-careers-adult/information-manual>, μπορείτε να βρείτε 30 επαγγελματικές μονογραφίες, σύγχρονων ειδικοτήτων από τους κλάδους της οικονομίας, της πληροφορικής, του εμπορίου κ.λπ. Οι επαγγελματικές μονογραφίες περιλαμβάνουν πληροφορίες για την φύση του επαγγέλματος, τις απαραίτητες εκπαιδευτικές διαδρομές που χρειάζεται να ακολουθήσει ένα άτομο, τις δεξιότητες και τις ικανότητες, τις εργασιακές συνθήκες και την ζήτηση που έχει η εκάστοτε ειδικότητα από την αγορά εργασίας (ΕΟΠΠΕΠ, 2016n: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/work-guidance-and-consulting/developing-careers-adult/information-manual>).

- **Κέντρα Προώθησης Απασχόλησης (ΚΠΑ 2) του ΟΑΕΔ:** Για να αυξήσετε τις πιθανότητες εύρεσης εργασίας, χρειάζεται να κάνετε **εγγραφή στο μητρώο ανέργων του ΟΑΕΔ**. Πέραν του ό,τι αυξάνονται οι πιθανότητες εύρεσης μίας θέσεως εργασίας είτε στην Ελλάδα μέσω των **Προγραμμάτων Απασχόλησης του**

ΟΑΕΔ, είτε στην Ευρώπη μέσω του Δικτύου EURES, έχετε τη δυνατότητα να συμμετάσχετε σε προγράμματα κατάρτισης-επιμόρφωσης ανέργων. Συν τοις άλλοις, μπορείτε να εγγραφείτε στα **ΙΕΚ του ΟΑΕΔ** ή να φοιτήσετε στις **Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ)-Μαθητείας**. Επιπλέον, σε κάθε Κέντρο Προώθησης Απασχόλησης (ΚΠΑ 2) του ΟΑΕΔ παρέχονται **Συμβουλευτικές Υπηρεσίες από Εργασιακούς Συμβούλους**. Οι δράσεις συμβουλευτικής περιλαμβάνουν (ΟΑΕΔ, 2016α: <http://www.oaed.gr/>):

- ✓ «Εργαστήρια Ενεργοποίησης των Ανέργων.
- ✓ Εξατομικευμένη Συμβουλευτική Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Επαναπροσανατολισμού.
- ✓ Συμβουλευτική Τεχνικών Αναζήτησης Εργασίας.
- ✓ Συμβουλευτική Ανάλυσης Επιχειρηματικών Πρωτοβουλιών (νεανική επιχειρηματικότητα» (ΟΑΕΔ, 2016β: <http://www.oaed.gr/symbouleutikes-yperesies1>).

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του ΟΑΕΔ: <http://www.oaed.gr/>.

Αντί Επιλόγου

Το παρόν εγχειρίδιο συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού με βασικές κατευθυντήριες γραμμές σταδιοδρομίας και επαγγελματικού προσανατολισμού καθώς και με προτεινόμενες εναλλακτικές εκπαιδευτικές και επαγγελματικές διαδρομές απευθύνεται στους NEETs καθώς και σε άλλες ευπαθείς κοινωνικά ομάδες. Το Εγχειρίδιο συνεγράφη με την επιδίωξη να αποτελέσει ένα χρήσιμο οδηγό για τους NEETs προκειμένου να διαμορφώσουν οι ίδιοι ένα εξατομικευμένο σύστημα σχεδιασμού σταδιοδρομίας και επαγγελματικού προσανατολισμού και να ενεργοποιηθούν, δυναμικά, ως προς την αναζήτηση εκπαιδευτικών και επαγγελματικών διαδρομών, ούτως ώστε να ενδυναμώσουν την απασχολησιμότητά τους και να αυξήσουν τις πιθανότητες ένταξης ή επάνένταξής τους στην αγορά εργασίας.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Ξενόγλωσσες

Cedefop & European Commission (2016), Europass. CV - Templates and Guidelines. Available online at: <https://europass.cedefop.europa.eu/documents/curriculum-vitae/templates-instructions>.

Council of the European Union (2013), Council Recommendation of 22 April 2013 on establishing a Youth Guarantee, (2013/C 120/01). Available online at: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013H0426\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013H0426(01)&from=EN).

Drakaki, M., Papadakis, N., Kyridis, A. & Papargyris A. (2014), “Who’s The Greek Neet? Parameters, Trends and Common Characteristics of a Heterogeneous Group”, *International Journal of Humanities and Social Science (IJHSS)*, Vol. 4, No. 6, April 2014, pp. 240-254.

Eurofound (2012), *NEETs. Young people not in employment, education or training: Characteristics, costs and policy responses in Europe*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Available online at: <http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2012/54/en/1/EF1254EN.pdf>.

Eurofound (2016), *Exploring the diversity of NEETs*, Luxembourg: Publications Office of the European Union. Available online at: http://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef1602en.pdf.

European Commission (2008), *Commission staff working document. Progress Towards the Lisbon Objectives in Education & Training. Indicators & Benchmarks, 2008*. Available online at: <http://www.ecnais.org/wp/wp->

[content/uploads/2013/01/EandT_in_Europe_2008-report_indicators_and_benchmarks.pdf](#).

European Commission (2010), COMMUNICATION FROM THE COMMISSION. EUROPE 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth, COM(2010) 2020 final, Brussels, 3.3.2010. Available online at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC2020&from=pl>.

European Commission (2016), Learning Opportunities and Qualifications in Europe. Available online at: <http://ec.europa.eu/ploteus/>.

European Parliament (2000), Lisbon European Council 23 and 24 March 2000, Presidency Conclusions. Available online at: http://www.europarl.europa.eu/summits/lis1_en.htm#b.

Eurostat (2016a), Unemployment Statistics. Available online at: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics.

Eurostat (2016b), Eurostat, Newsrelease, Euroindicators. 186/2016 - 30 September 2016. Available online at: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7672391/3-30092016-AP-EN.pdf/8edaae35-cb0e-46db-b8c7-6148cc6970d1>.

Eurostat (2016c), Youth neither in employment nor in education and training (NEET) rate, age group 15-24, (tesem150). Available online at: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tesem150&plugin=1>.

Eurostat (2016d), Young people neither in employment nor in education and training by sex and NUTS 2 regions (NEET rates), (edat_lfse_22). Available online at: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>.

International Labour Office (2012), *Global Employment Trends for Youth 2012*, May 2012, Geneva: ILO.

Kotroyannos, D., Lavdas, A. K., Papadakis, N., Kyridis A., Theodorikakos P., Tzagkarakis, S. I., & Drakaki, M. (2015), “An Individuality in Parenthesis? Social Vulnerability, Youth and the Welfare State in Crisis: On the Case of Neets, In Greece, Within the European Context”, *Studies in Social Sciences and Humanities*, Vol. 3, No. 5, pp. 268-279.

Papadakis, N., Kyridis, A., Drakaki, M., & Ziontaki, Z. (2016), “Prometheus Bound? Facets of the ongoing economic crisis’ impact on the Greek Higher Education and the academic life”, in A. Konik (ed.) *The influence of economic crisis on academic life in Greece*. Krakow: Krakow Andrzej Frycz Modrzewski University, (under publication).

Papadakis, N., Kyridis, A., Papargyris, A. (2015), “Searching for absents: The State of things for the Neets (young people Not in Education, Employment or Training) in Greece. An overview”, *Journal of Sociological Research*, Vol. 6, No. 1, pp.44-75.

Ελληνόγλωσσες

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (2016), ΔΑΣΤΑ Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://www.dasta.auth.gr/>.

Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς (2013a), Σ.Δ.Ε. (Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας). Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.gsae.edu.gr/el/geniki-ekpaidefsi-enilikon/deyteri-efkairia/s-d-e-sxoleia-deyteris-efkairias>.

Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς (2013b), Φιλοσοφία και Πρόγραμμα Σπουδών: ΙΕΚ. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.gsae.edu.gr/el/epaggelmatiki-katartisi/i-e-k-institoyta-epaggelmatikis-katartisis/filosofia-kai-programma-spoudon>.

Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς (2013c), Επαγγελματική Κατάρτιση. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.gsae.edu.gr/el/epaggelmatiki-katartisi/mathe-gia-tin-epaggelmatiki-katartisi>.

Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς (2015), Πληροφοριακά Στοιχεία για τα 62 Σ.Δ.Ε. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.gsae.edu.gr/el/geniki-ekpaidefsi-enilikon/deyteri-efkairia/s-d-e-sxoleia-deyteris-efkairias/148-pliroforiaka-stoixeia-gia-ta-58-s-d-e>.

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (2012), ΔΑΣΤΑ Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://dasta.duth.gr/>.

Δρακάκη, Μ., Παπαδάκης, Ν., Κυρίδης, Α., & Παπαργύρης, Α. (2013), Το προφίλ του NEET στην Ελλάδα, στο Ν. Παπαδάκης (επιμ.), *Βαρόμετρο Απόντων: οι NEETs (Young People Not in Education, Employment or Training) στην Ελλάδα*, Αθήνα: Ι. Σιδέρης, σσ. 209-240.

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (2016a), Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://www.eap.gr/el/>.

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (2016b), Συμμετοχή φοιτητών στις δαπάνες-Υποτροφίες. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://www.eap.gr/el/ekpaideysh/48-ekpaidefsi/236-a3b4c37111efdcdfcc456c89aba0aa5>.

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (2016c), Οι Τίτλοι Σπουδών που παρέχει το ΕΑΠ. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://www.eap.gr/el/ekpaideysh/48-ekpaidefsi/227-f5eeacdee5e910a40eb9f1605a3cf639>.

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο/ΚεΣυΨΥ (2016), Κέντρο Συμβουλευτικής και Ψυχολογικής Υποστήριξης. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://kesypsy.eap.gr/>.

ΕΟΠΠΕΠ (2013), *Ανάπτυξη Δεξιοτήτων Δια Βίου Διαχείρισης Σταδιοδρομίας. Ασκήσεις και δραστηριότητες για μαθητές, φοιτητές, νέους και ενήλικες*, ΕΟΠΠΕΠ. Διαθέσιμο στον

δικτυακό

τόπο:

http://www.eoppep.gr/images/SYEP/2o_EGXEIRIDIO_FOITHTON_teliko.pdf.

ΕΟΠΠΕΠ (2016), Πιστοποίηση Επαγγελματικής Κατάρτισης Αποφοίτων ΙΕΚ. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/qualification-certificate/certificate-of-qualifications/certificate-graduates>.

ΕΟΠΠΕΠ (2016α), ΕΟΠΠΕΠ-Ταυτότητα. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/eoppep/identity>.

ΕΟΠΠΕΠ (2016β), Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.nqf.gov.gr/index.php>.

ΕΟΠΠΕΠ (2016γ), Τα 8 Επίπεδα του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.nqf.gov.gr/index.php/ta-8-epipeda>.

ΕΟΠΠΕΠ (2016δ), Επαγγελματικά Δικαιώματα. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/qualification-certificate/professional-rights#%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%AF%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CE%B5%CF%80%CE%B1%CE%B3%CE%B3%CE%B5%CE%BB%CE%BC%CE%AC%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%BF%CE%B2%CE%AC%CE%B8%CE%BC%CE%B9%CE%B1%CF%82-%CE%B5%CF%80%CE%B1%CE%B3%CE%B3%CE%B5%CE%BB%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82-%CE%B5%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%AF%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%BF%CE%B2%CE%AC%CE%B8%CE%BC%CE%B9%CE%B1%CF%82->

<http://www.eoppep.gr/index.php/el/structure-and-program-certification/workings/legal-ep>.
<http://www.eoppep.gr/index.php/el/structure-and-program-certification/workings/katalogos-ep>.
<http://www.eoppep.gr/index.php/el/work-guidance-and-consulting/developing-careers-adult/what-is-career-counseling>.
<http://www.eoppep.gr/index.php/el/work-guidance-and-consulting/developing-careers-adult/public-services-syep>.
<http://www.eoppep.gr/index.php/el/work-guidance-and-consulting/developing-careers-adult/interactive-teen-portal>.
<http://www.eoppep.gr/teens/>.
<http://www.eoppep.gr/index.php/el/work-guidance-and-consulting/developing-careers-adult/base-educational-opportunities-proigos>.

ΕΟΠΠΕΠ (2016ε), Θεσμικό Πλαίσιο Επαγγελματικών Περιγραμμάτων. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/structure-and-program-certification/workings/legal-ep>.

ΕΟΠΠΕΠ (2016f), Κατάλογος Επαγγελματικών Περιγραμμάτων. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/structure-and-program-certification/workings/katalogos-ep>.

ΕΟΠΠΕΠ (2016g), Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/work-guidance-and-consulting/developing-careers-adult/what-is-career-counseling>.

ΕΟΠΠΕΠ (2016h), Δημόσιες Υπηρεσίες ΣΥΕΠ. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/work-guidance-and-consulting/developing-careers-adult/public-services-syep>.

ΕΟΠΠΕΠ (2016i), Διαδραστική Πύλη Εφήβων. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/work-guidance-and-consulting/developing-careers-adult/interactive-teen-portal>.

ΕΟΠΠΕΠ (2016j), Teens Gate. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.eoppep.gr/teens/>.

ΕΟΠΠΕΠ (2016k), Βάση Εκπαιδευτικών Ευκαιριών ΠΛΟΗΓΟΣ. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/work-guidance-and-consulting/developing-careers-adult/base-educational-opportunities-proigos>.

ΕΟΠΠΕΠ (2016l), Πύλη δια βίου Ανάπτυξης Σταδιοδρομίας Ενηλίκων. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://e-stadiodromia.eoppep.gr/>.

ΕΟΠΠΕΠ (2016m), Εργαλεία Αυτοβοήθειας. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/work-guidance-and-consulting/developing-careers-adult/self-help-tools>.

ΕΟΠΠΕΠ (2016n), Υλικό Πληροφόρησης. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/work-guidance-and-consulting/developing-careers-adult/information-manual>.

ΙΝΕΔΙΒΙΜ (2015a), Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://www.inedivim.gr/%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%AC%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1/%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%B4%CE%B5%CF%8D%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B7%CF%82-%CE%B5%CF%85%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%AF%CE%B1%CF%82>.

ΙΝΕΔΙΒΙΜ (2015b), ΣΔΕ Τηλέφωνα και Διευθύνσεις. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://www.inedivim.gr/sites/default/files/programs-seminars-educationalcare/files/20151006-sde-istoselida.pdf>.

ΙΝΕΔΙΒΙΜ (2015c), Κέντρα Διά Βίου Μάθησης- Προγράμματα Εθνικής Εμβέλειας & Προγράμματα Τοπικής Εμβέλειας ΑΠ7 & ΑΠ8. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://www.inedivim.gr/%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%AC%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1/kdvm-ap7-ap8?lang=el>.

ΚΔΒΜ (2013), Κέντρα Διά Βίου Μάθησης. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.kdvm.gr/>.

Κοτρόγιαννος, Δ., Τζαγκαράκης, Σ., Καμέκης, Α., & Χουρδάκης, Μ. (2013), Παρουσίαση Αποτελεσμάτων Ποιοτικών Συνεντεύξεων και ο ρόλος του Κράτους Πρόνοιας, στο Ν.

Παπαδάκης (επιμ.), *Βαρόμετρο Απόντων: οι NEETs (Young People Not in Education, Employment or Training) στην Ελλάδα*, Αθήνα: Ι. Σιδέρης, σσ. 175-208.

Κοινή Υπουργική Απόφαση (2006), Πιστοποίηση Επαγγελματικών περιγραμμάτων, Κ.Υ.Α. υπ' αριθμ. 110998/8-5-2006, ΦΕΚ 566 Β/8-5-2006. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.eoppep.gr/images/EP/PistopoiisiPerigrammaton.pdf>.

ΟΑΕΔ (2016a), Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.oaed.gr/>.

ΟΑΕΔ (2016b), Συμβουλευτικές Υπηρεσίες. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.oaed.gr/symbouleutikes-yperesies1>).

Πανεπιστήμιο Κρήτης (2016), ΔΑΣΤΑ Πανεπιστημίου Κρήτης. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.dasta.uoc.gr/>.

Παπαδάκης, Ν. (2006), *Προς την «Κοινωνία των Δεξιοτήτων»*, Αθήνα-Κομοτηνή: εκδ. Σάκκουλα.

Παπαδάκης, Ν. (2013), Οι Neets στην Ευρώπη: Συγκλίσεις και αποκλίσεις και οι ερμηνευτικά προσπελάσιμες όψεις του φαινομένου, στο Ν. Παπαδάκης (επιμ.), *Βαρόμετρο Απόντων: οι NEETs (Young People Not in Education, Employment or Training) στην Ελλάδα*, Αθήνα: Ι. Σιδέρης, σσ. 15-75.

Παπαδάκης, Ν. & Κυβέλου, Στ. (2016), Φτώχεια, νεανική ανεργία, κοινωνική ευπάθεια και η πρόκληση για ευημερία «χωρίς αποκλεισμούς» σε παράκτιες και νησιωτικές περιοχές: όψεις και προτάσεις ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης, στο Στ. Κυβέλου (επιμ.), *Θαλάσσια χωρικά ζητήματα. Θαλάσσια διάσταση της εδαφικής συνοχής - Θαλάσσια χωροταξία - Βιώσιμη γαλάζια ανάπτυξη*, Αθήνα: Κριτική (υπό έκδοση).

Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (2015), Επαγγελματική Εκπαίδευση. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://www.minedu.gov.gr/texniki-ekpaideusi-2/to-thema-texniki-ekpaideusi>.

Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (2016a), Αίτηση για Πανελλαδικές. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://www.minedu.gov.gr/exetaseis-2/epal-m/epal-aitisi-panel>.

Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (2016b), Οι εγκύκλιοι και οι αιτήσεις για τις πανελλαδικές 2016. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://www.minedu.gov.gr/exetaseis-2/epal-m/epal-aitisi-panel/17872-09-02-16-yrovoli-aitisis-gia-tis-panelladikes-eksetaseis-4>.

Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων/ Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (χ.χ.), *Συμβουλευτική Σταδιοδρομίας. Εκπαιδευτικό Υλικό για τα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης*. Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων/ Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://kdvm.gr/Media/Default/Pdf%20enotites/1.11.pdf>.

Φωτόπουλος, Ν. (2013), Το πρόβλημα των NEETs και η ελληνική πραγματικότητα. Αναζητώντας λύσεις στην Ελλάδα του μνημονίου, στο Ν. Παπαδάκης (επιμ.), *Βαρόμετρο Απόντων: οι NEETs (Young People Not in Education, Employment or Training) στην Ελλάδα*, Αθήνα: Ι. Σιδέρης, σσ. 241-263.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Europass - Ευρωπαϊκό Βιογραφικό Σημείωμα

Βιογραφικό Σημείωμα

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Αντικαταστήστε με Όνομα(τα) Επώνυμο(α)

[Όλες οι ενότητες του ΒΣ είναι προαιρετικές. Αφαιρέστε τυχόν κενές ενότητες.]

- 📍 Αντικαταστήστε με τον αριθμό του σπιτιού, οδό, πόλη, ταχυδρομικό κώδικα, χώρα
- ☎️ Αντικαταστήστε με τον τηλεφωνικό αριθμό 📠 Αντικαταστήστε με τον αριθμό κλητού τηλεφώνου
- ✉️ Αντικαταστήστε με τη(ίς) διεύθυνση(εις) ηλεκτρονικού ταχυδρομίου
- 🌐 Αντικαταστήστε με τη(ίς) διεύθυνση(εις) προσωπικού ιστοχώρου
- 💬 Αντικαταστήστε με την υπηρεσία άμεσων μηνυμάτων Αντικαταστήστε με το λογαριασμό μηνυμάτων

Φύλο Εισάγετε φύλο | Ημερομηνία γέννησης μμ/μμ/εεεε | Εθνικότητα Εισάγετε εθνικότητα(ες)

ΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΕΠΙΘΥΜΗΤΗ ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΔΗΛΩΣΗ

Αντικαταστήστε με την αιτούμενη θέση εργασίας / το επάγγελμα / την επιθυμητή θέση εργασίας / τις αιτούμενες σπουδές / την προσωπική σας δήλωση (αφαιρέστε μη σχετικές ενότητες στην αριστερή στήλη)

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

[Προσθέστε ξεχωριστές εγγραφές για κάθε εμπειρία. Ξεκινήστε από την πιο πρόσφατη.]

Αντικαταστήστε με ημερομηνίες (από - έως)

Αντικαταστήστε με την απασχόληση ή τη θέση που κατείχατε

Αντικαταστήστε με το ονομασία και την τοποθεσία του εργοδότη (ενδεχομένως, την πλήρη διεύθυνση και ιστοσελίδα)

- Αντικαταστήστε με τις κύριες δραστηριότητες και αρμοδιότητες

Επιχείρηση ή κλάδος Αντικαταστήστε με τον τύπο της επιχείρησης ή τον κλάδο

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

[Προσθέστε ξεχωριστές εγγραφές για κάθε σειρά μαθημάτων. Ξεκινήστε από την πιο πρόσφατη.]

Αντικαταστήστε με ημερομηνίες (από - έως)

Αντικαταστήστε με τον τίτλο πιστοποιητικού διπλώματος

Αντικαταστήστε με το επίπεδο του ΕΠΠ ή της εθνικής ταξινόμησης

Αντικαταστήστε με την ονομασία και την τοποθεσία του οργανισμού εκπαίδευσης και κατάρτισης (ενδεχομένως, τη χώρα)

- Αντικαταστήστε με τη λίστα των κυριότερων θεμάτων που καλύφθηκαν ή επαγγελματικών δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν

ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Μητρική γλώσσα

[Αφαιρέστε τυχόν κενές ενότητες.]

Αντικαταστήστε με μητρική(ές) γλώσσα(ες)

Λοιπές γλώσσες

	ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ		ΟΜΙΛΙΑ		ΓΡΑΦΗ
	Προφορική	Γραπτή (ανάγνωση)	Επικοινωνία	Προφορική έκφραση	
Αντικαταστήστε με γλώσσα	Εισάγετε επίπεδο	Εισάγετε επίπεδο	Εισάγετε επίπεδο	Εισάγετε επίπεδο	Εισάγετε επίπεδο
Αντικαταστήστε με γλώσσα	Εισάγετε επίπεδο	Εισάγετε επίπεδο	Εισάγετε επίπεδο	Εισάγετε επίπεδο	Εισάγετε επίπεδο

Αντικαταστήστε με το όνομα του πιστοποιητικού γλωσσομάθειας. Εισάγετε το επίπεδο εάν είναι γνωστό.

Επίπεδα: A1/A2: Βασικός χρήστης - B1/B2: Ανεξάρτητος χρήστης - C1/C2: Έμπειρος χρήστης

[Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για Γλώσσες](#)

Επικοινωνιακές δεξιότητες

Αντικαταστήστε με τις επικοινωνιακές δεξιότητες. Διευκρινίστε υπό ποιες συνθήκες αποκτήθηκαν.
 Παράδειγμα:
 - καλές επικοινωνιακές δεξιότητες που αποκτήθηκαν μέσα από την εμπειρία μου ως διευθυντής πωλήσεων

Οργανωτικές / διαχειριστικές δεξιότητες

Αντικαταστήστε με οργανωτικές / διαχειριστικές δεξιότητες. Διευκρινίστε υπό ποιες συνθήκες αποκτήθηκαν. Παράδειγμα:
 - ηγετικές ικανότητες (επί του παρόντος υπεύθυνος 10 μελών ομάδας)

Επαγγελματικές δεξιότητες

Αντικαταστήστε με τυχόν επαγγελματικές δεξιότητες που δεν αναφέρονται αλλού. Διευκρινίστε υπό ποιες συνθήκες αποκτήθηκαν. Παράδειγμα:
 - καλό χειρισμό των διαδικασιών ελέγχου ποιότητας (επί του παρόντος υπεύθυνος ποιότητας ελέγχου)

Ψηφιακή δεξιότητα
ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Επεξεργασία δεδομένων	Επικοινωνία	Δημιουργία Περιεχομένου	Ασφάλεια	Επίλυση προβλημάτων
Εισάγετε επίπεδο	Εισάγετε επίπεδο	Εισάγετε επίπεδο	Εισάγετε επίπεδο	Εισάγετε επίπεδο

Επίπεδα: Βασικός χρήστης - Ανεξάρτητος χρήστης - Έμπειρος χρήστης
Ψηφιακές δεξιότητες - Πίνακας αυτοαξιολόγησης

Αντικαταστήστε με το όνομα του/των πιστοποιητικού/-κών

Αντικαταστήστε με άλλων ψηφιακών δεξιοτήτων. Διευκρινίστε υπό ποιες συνθήκες αποκτήθηκαν.
 Παράδειγμα:
 - καλός χειρισμός του Office (επεξεργασία κειμένου, λογιστικά φύλλα, παρουσιάσεις)
 - καλή γνώση λογισμικού επεξεργασίας φωτογραφιών, που απέκτησα ως ερασιτέχνης φωτογράφος

Άλλες δεξιότητες

Αντικαταστήστε με άλλες συναφείς δεξιότητες που δεν έχουν αναφερθεί. Διευκρινίστε υπό ποιες συνθήκες αποκτήθηκαν. Παράδειγμα:
 - ξυλουργική

Δίπλωμα οδήγησης

Αντικαταστήστε με κατηγορία διπλώματος οδήγησης. Παράδειγμα:
 B

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Δημοσιεύσεις
 Παρουσιάσεις
 Προγράμματα
 Συνέδρια
 Σεμινάρια
 Τιμητικές διακρίσεις και βραβεία
 Συνδρομές
 Συστάσεις
 Αναφορές
 Μαθήματα
 Πιστοποιήσεις

Αφαιρέστε μη σχετικές ενότητες από τη δεξιά στήλη.
 Παράδειγμα δημοσίευσης:
 - Τεχνολογικά χαρακτηριστικά και εργαλεία για εταιρείες μέσω ενημέρωσης, Πανελλήνιο Συνέδριο Πληροφορικής, Σάμος, 2008.
 Παράδειγμα προγράμματος:
 - Ασφαλείς και Ανακλήσιμες Βιομετρικές Ταυτότητες για Χρήση σε Περιβάλλοντα Διάχυτης Νοημοσύνης (2008-2011).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Αντικαταστήστε με τη λίστα των αρχείων που προσαρτάτε στο ΒΣ. Παραδείγματα:
 - φωτοτυπίες πτυχίων και πιστοποιητικών διπλωμάτων,
 - πιστοποιητικά εργασίας ή πρακτικής άσκησης,
 - δημοσιεύσεις ή έρευνα.